

ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถม
ศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษา
อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
สิงหาคม 2544
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะกรรมการควบคุม และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมามักดี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศึกษาสินี มณีพันธุ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมามักดี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศึกษาสินี มณีพันธุ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.อาคม วัดไธสง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมามักดี)

มหาวิทยาลัยทักษิณ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ

.....ประธานอนุกรรมการบัณฑิตศึกษา
(อาจารย์ ดร.ฉันทส ทองช่วย)

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. วีระชัย เสมอภาคดี ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศึกษาศิษฐ์ มณีพันธ์ กรรมการที่ปรึกษา เป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ และช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชรัสวัฒน์ นิจนตร อธิการบดี สถาบันราชภัฏภูเก็ต อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ เกียบประเสริฐ อาจารย์ อนันต์ ประศาสน์กุล อาจารย์ ดร.อาคม วัชไชย อาจารย์ ดร.พรทิพย์ เสมอภาคดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มะโน คำบำรุง ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวความคิด ให้คำปรึกษาตลอดจนกำลังเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยทักษิณ และสถาบันราชภัฏภูเก็ต ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศศิธร นันทิยานนท์ อาจารย์บุปผา สก๊อต คุณพวงทิพย์ รักแตงาม ที่กรุณาตรวจสอบแบบสอบถาม และให้คำแนะนำช่วยเหลือมาตลอด

ขอขอบพระคุณ หน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอพนม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขานาใน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์รวมทั้งนักเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ทำให้ได้ข้อมูลมาวิเคราะห์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นิติตปริญาโทรุ่น บห 42 ทุกท่าน ครอบครัวคุณสกาวัฒน์ มาจันทิก คุณครรชิต สุวภาคย์รังสี และทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ที่ได้ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา

ประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตา แต่ผู้มีพระคุณทุกท่านที่กล่าวมา คุณพ่อคำพอง คุณแม่ทองพาส มาจันทิก ตลอดจนครูอาจารย์ที่ประสาทวิชาความรู้แก่ข้าพเจ้าทุกท่าน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ณัฐวุฒิ มาจันทิก

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การบริหารโรงเรียน.....	8
การบริหารงานวิชาการ.....	9
งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้.....	11
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	12
หลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2533.....	13
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาดนตรีและนาฏศิลป์.....	19
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์.....	24
กิจกรรมเน้นจังหวะ.....	27
กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง.....	29
กิจกรรมนาฏศิลป์.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
งานวิจัยในประเทศ.....	45
งานวิจัยต่างประเทศ.....	47
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	51
วิธีสร้างเครื่องมือ.....	52

บทที่	หน้า
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	53
วิธีการกระทำกับข้อมูล.....	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	 55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	 68
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	68
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
อภิปรายผล.....	71
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....	76
 บรรณานุกรม.....	 77
 ภาคผนวก.....	 82
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	83
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	89
ภาคผนวก ค ตาราง 15.....	99
 บทคัดย่อ.....	 103
 ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	 108

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากร จำแนกตาม เพศ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียน.....	50
2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียน	51
3 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถาม	56
4 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำแนกตาม เพศ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียน	57
5 แสดงระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี	58
6 แสดงระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรเพศ	59
7 แสดงระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปร ระดับชั้นเรียน	60
8 แสดงระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน	61
9 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรเพศ	62

10	แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรี ระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรระดับชั้นเรียน	63
11	แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรี ระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน	64
12	แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นด้านกิจกรรมเน้นจังหวะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน	65
13	แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นด้านกิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน	66
14	แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นด้านกิจกรรมนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน	67
15	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกเป็นรายชื่อ	100

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศชาติของเราจะเจริญก้าวหน้าขึ้น หรือเสื่อมโทรมลงนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษา การศึกษาของประชาชนแต่ละคนในประเทศเป็นสำคัญ ผลของการศึกษาอบรมในวันนี้จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันหน้า (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. 2541 : 39) การเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เร่งรัดรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนอกจากจะมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในวงกว้างแล้ว ยังมีผลต่อการศึกษา (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน. 2541 : 249) เพราะการศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะ ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทุกด้าน (สำลี บุญสาย. 2531 : 1085) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่า และมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมต่อสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงจะต้องจัดการศึกษามุ่งการพัฒนาคนให้เกิดความสมดุล ทั้งด้านสติปัญญา จิตใจและสังคม (สุพล วังสินธ์. 2539 : 38) การศึกษาเป็นบริการพื้นฐานและบริการที่สำคัญยิ่ง การศึกษามีบทบาทอย่างสูงในการสร้างและพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ รัฐจึงได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้แบ่งการศึกษาเป็นสี่ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์พร้อมทั้งสี่ด้าน คือ ด้านร่างกาย สังคม จิตใจ และสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 8)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กล่าวถึงหลักการที่สำคัญคือการเน้นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนมุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตและมุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลัก ร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสพัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการได้ และมีจุดหมายที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีกษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและดำรงชีวิตอย่างสงบสุข มีโครงสร้างมวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ห้ากลุ่ม คือ กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ว่าด้วยเรื่องราวหรือวิชาอันเป็นความรู้และทักษะพื้นฐานที่

จะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่อไป กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตว่าด้วยกระบวนการแก้ไข ปัญหาของชีวิตและสังคมโดยเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อความดำรงอยู่และดำเนินชีวิตที่ดี กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานและความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรมและบุคลิกภาพ เน้นการเป็นคนช่างคิด ช่างทำและปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้โดยใช้กิจกรรม จริยศึกษา ศิลปะศึกษา พลศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ ลูกเสือและเนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์ (กรมวิชาการ. 2534 ก : 1-2)

การสอนดนตรีและนาฏศิลป์เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา เพราะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนานชื่นชม เห็นความสำคัญของการเรียนดนตรีและนาฏศิลป์ในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกทั้งในด้านการร้องเพลง การเคาะจังหวะ การเคลื่อนไหวร่างกายในลีลาจังหวะต่าง ๆ (หน่วยศึกษานิเทศก์. 2534 : 287) นอกจากนี้การเรียนดนตรีและนาฏศิลป์ในห้องเรียนจะได้พัฒนาทั้งทางด้านความรู้ (อรวรรณ บรรจงศิลป์. 2539 : 114) สำคัญของดนตรีและนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาคือ ดนตรีและนาฏศิลป์ เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ออกมาในรูปของเสียงประกอบจังหวะ ทำทางที่เลียนแบบจากธรรมชาติและมีการพัฒนาการมาเป็นการแสดงจนกลายเป็นศิลปะและวัฒนธรรมที่แสดงเอกลักษณ์ประจำชาติ กิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์อย่างมีความสุขสนุกสนาน การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งต้องครอบคลุมกิจกรรมทั้งสามด้าน คือ พุทธพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ในการวัดประเมินผลดนตรีและนาฏศิลป์ประเมินวัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งสามด้านดังกล่าว (กองวิชาการ. 2539 : 4)

อรวรรณ บรรจงศิลป์ และอาภรณ์ มนตรีศาสตร์ (2529 : 551) ได้ให้ข้อสังเกตในพฤติกรรมการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ว่า ผู้สอนบางคนมีความเข้าใจการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ว่าจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญจึงจะสามารถสอนได้ ผู้สอนที่เป็นชายจะเห็นว่าเป็นกิจกรรมของครูผู้หญิง ฉะนั้นครูผู้ชายจึงมักจะไม่ดำเนินการสอนตามหลักสูตร แต่หากครูผู้สอนดนตรีและนาฏศิลป์ที่ทุกคนได้ศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์จนเข้าใจได้ ก็สามารถทำการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้ แต่หากการสอนไม่สอดคล้องกับอารมณ์ ความรู้สึกของเด็ก ก็จะไม่สามารถทำกิจกรรมดนตรีร่วมกับเด็กได้ นอกจากนี้อีกปัญหาหนึ่งก็คือครูผู้สอนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่ตรงกับเป้าหมายของหลักสูตร กาญจนา ัญญะโชโค และเสาวคนธ์ อรุณรัตน์ (2526 : 58) ได้กล่าวว่าครูยังมีปัญหาในการสอนดนตรีและ

นาฏศิลป์ บางครั้งยกเว้น ไม่สอนบางเรื่อง เนื่องจากขาดความรู้และทักษะ เช่นครุฑไม่เป็น สาธิตให้นักเรียนดูไม่ได้ นอกจากนี้ยังพบว่าครูผู้สอนไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ เนื่องจากขาดอุปกรณ์ ไม่มีเครื่องดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา อุดมสิน และเกื้อจิตต์ นิมทิม (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ระดับประถมในจังหวัดขอนแก่น พบว่า มีปัญหาด้านขาดแคลนหนังสือ คู่มือ ครูตำรา หนังสืออ้างอิงสำหรับให้ครูศึกษาค้นคว้า ขาดความรู้ความเข้าใจหลักสูตร ครูสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์โดยตรงมีน้อยไม่เพียงพอ และไม่ได้รับการอบรมหลักสูตรวิชานี้มาก่อน ขาดสื่อการสอนและเครื่องดนตรี ขาดงบประมาณสำหรับการสร้างและซ่อมแซมสื่อการสอน ขาดการติดต่อประสานงานกับแหล่งวิชาการดนตรีและนาฏศิลป์

สำนักงานประถมศึกษาอำเภอพนม เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีหน้าที่หลักในการจัดการบริหารการศึกษา ทั้งด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ด้านการเงิน ด้านธุรการ รวมทั้งการบริหารการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และขยายโอกาสทางการศึกษา จากรายงาน สรุปผลการประเมินคุณภาพของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประจำปีการศึกษา 2541 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ซึ่งอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 อยู่ถึง 11 โรงเรียนจากทั้งหมด 23 โรงเรียน และในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าร้อยละ 60 อยู่ถึง 13 โรงเรียน ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 70 ขึ้นไป (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม 2541 : 10) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ของโรงเรียนบ้านเขานาใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงสนใจศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ.2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อจะได้นำผลการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางสนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปรับปรุงต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทราบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาวิจัยนี้จะประโยชน์ต่อผู้บริหาร และครูผู้สอนดนตรีและนาฏศิลป์ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม ที่จะใช้เป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม และยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดกิจกรรมหรือทักษะการเรียนการสอน 3 กิจกรรม ได้แก่

1. กิจกรรมเน้นจังหวะ
2. กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง
3. กิจกรรมนาฏศิลป์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,060 คน โดยแยกเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 562

คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 498 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง 443 คน แยกเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 226 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 217 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นและขนาดโรงเรียน แล้วสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลาก

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ มี 3 ตัวแปรคือ เพศ ระดับชั้นเรียนและขนาดโรงเรียน

3.1.1 เพศ แบ่งเป็น เพศชาย เพศหญิง

3.1.2 ระดับชั้นเรียน แบ่งเป็น 2 ระดับได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.1.3 ขนาดโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ภายใต้อะไร 3 องค์ประกอบ ได้แก่

3.2.1 กิจกรรมเน้นจังหวะ

3.2.2 กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง

3.2.3 กิจกรรมนาฏศิลป์

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์แตกต่างกัน

2. นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์แตกต่างกัน

3. นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานีในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544

1. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ลักษณะของโรงเรียนประถมศึกษาแบ่งขนาดตามจำนวนนักเรียนได้นี้ ดังนี้

4.1 ขนาดเล็ก มีนักเรียนน้อยกว่า 150 คน

4.2 ขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 151-350 คน

4.3 ขนาดใหญ่ มีนักเรียนมากกว่า 350 คนขึ้นไป

5. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์

6. การเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ หมายถึง การร่วมกิจกรรมของครูและนักเรียนในด้านดนตรีและนาฏศิลป์เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

7. ดนตรี หมายถึง เสียงที่นำมาจัดเป็นระบบ ซึ่งประกอบไปด้วย จังหวะและทำนองที่อาศัยโสตประสาทเป็นเครื่องรับรู้และแปลความหมายโดยอาศัยจินตนาการหรือความคิดคำนึงอันละเอียดอ่อน เสียงที่ได้ยินนั้นอาจมีความหมายหรือไม่ก็ได้ ซึ่งมีอยู่ในหลักสูตรระดับประถมศึกษา

8. นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะในการฟ้อนรำที่มีในหลักสูตรประถมศึกษา

9. กิจกรรมเน้นจังหวะ หมายถึง การใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำจังหวะเพื่อก่อให้เกิดความพร้อมเพรียง สวยงาม ไพเราะ สอดคล้องผสมกลมกลืนโดยวิธีปฏิบัติ

10. กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของเพลง อารมณ์เพลง ความสำคัญของเพลง ด้วยการฝึกปฏิบัติโดยเลียนแบบพฤติกรรมตามรูปแบบและเปลี่ยนรูปแบบ บอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากปฏิบัติด้วยความพร้อมเพรียง ความไพเราะ ความสอดคล้องและผสมกลมกลืนของจังหวะและการประสานเสียง

11. กิจกรรมนาฏศิลป์ หมายถึง การใช้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ตีบทในการแสดงต่าง ๆ ของนาฏศิลป์ไทย การแสดงพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่นสังเกตได้จากการปฏิบัติด้วยความมีลีลา สื่อความหมาย สวยงามและสนุกสนาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้กล่าวถึง การบริหารโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2533 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง กิจกรรมนาฏศิลป์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ

การบริหารโรงเรียน

การบริหารโรงเรียน เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ และมีความรู้ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และประเทศชาติ (วิจิตร (ธีระกุล) วรุฒบางกูร และคนอื่น ๆ . 2530 : 8) ส่วนชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2536 : 2) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การอำนวยความสะดวก เพื่อการสอนการสอน และการบริหารทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้เป็นไปตามระบบที่สังคมกำหนดไว้ ธีระวุฒิ ประทุมพรรัตน์ (2537 : 81) บันทึกว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการบริหารจัดการการศึกษาอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารในระดับโรงเรียนกระทำร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามความมุ่งหมายของหลักสูตรอันเป็นแนวนโยบายที่รัฐกำหนดไว้ ทั้งนี้มีการใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการจัดการให้เกิดประโยชน์และเกิดความเหมาะสมมากที่สุด เช่นเดียวกับ วิจิตร วรุฒบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล (2533 : 32) อธิบายว่า การบริหารโรงเรียนจะมีงานสำคัญอยู่หกประการ ได้แก่ งานหลักสูตรและการสอน งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานงบประมาณและธุรการ และงานสัมพันธ์กับ ชุมชน

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามหน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคมได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข และเป็นที่ยอมรับว่าการบริหารโรงเรียนนั้นรวมถึงการบริหารของโรงเรียนประถมศึกษาด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538 : 3-4) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารโรงเรียนไว้ 6 งานคือ

1. งานวิชาการ ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ตลอดจนการวัดผลการศึกษา
2. งานบุคลากร ได้แก่ งานเลือกสรรบุคลากรเข้าทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
3. งานกิจการนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการและพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นักเรียน
4. งานธุรการและการเงิน ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับเอกสารต่าง ๆ งานติดต่อบุคคลและหน่วยงานภายนอก เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินกิจการไปได้อย่างดี
5. งานอาคารสถานที่ ได้แก่ การจัดและใช้อาคารสถานที่ ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน จากขอบข่ายของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาดังกล่าวข้างต้น สมิท และคนอื่น ๆ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535 : 15 : อ้างอิงมาจาก Smith and others. 1961) สรุปไว้ว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องรับผิดชอบการบริหารงานโรงเรียนด้านวิชาการร้อยละ 40 ซึ่งมากที่สุด ในบรรดางานทั้ง 6 งาน จึงถือได้ว่าหัวใจของการบริหารงานโรงเรียน คือ การบริหารงานวิชาการ

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลม กิงการวัฒน์ (2528 : 26) สนับสนุนว่า ความสำคัญของงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษานั้นถือว่า งานวิชาการเป็นแกนกลาง เป็นหัวใจ และมีงานอื่น ๆ เป็นงานสนับสนุน งานวิชาการเป็นหลัก เป็นธงชัยที่จะพิสูจน์ชัยชนะ เป็นเครื่องแสดงถึงความสำเร็จขั้นสุดยอดในภารกิจการศึกษาที่ได้รับมอบหมาย และวิจิตร วรุษบางกูร และสุพิชญา ชีระกุล (2523 : 32) ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าการบริหารงานวิชาการเป็นเรื่องสำคัญอันดับแรกของผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึงถึง เพราะหน้าที่ของโรงเรียนก็คือการให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่นักเรียนเป็นสำคัญ

การบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการถือเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา และถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ส่วนงานที่เหลือห้าด้าน ได้แก่ งานบริหารบุคคล กิจการนักเรียน งานธุรการการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ล้วนเป็นงานที่จัดทำเพื่อสนับสนุนงานวิชาการทั้งสิ้น แต่ทั้งนี้ในการบริหารงานจะต้องไปพร้อม ๆ กันทั้ง 6 งาน จะทำเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่าหมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียน การสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ภิญโญ สาธร (2526) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการหมายถึง การบริหารกิจกรรมทุก ชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิ ภาพที่สุด ภาระหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่งคือ การให้ความรู้แก่นักเรียนใน ด้านวิชาการ ครูใหญ่เป็นผู้นำในด้านวิชาการโดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำ และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในด้านการสอน

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการคือการบริหารกิจกรรมทุกชนิดใน โรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมาก ที่สุด โดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้นำในด้านวิชาการและถือว่าเป็นงานวิชาการ เป็นงานหลักเป็น หัวใจของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะกระตุ้นเตือนให้คำแนะนำ ประสานงานและทำงานร่วมกับ ครูในด้านการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนขอบข่ายของงานวิชาการนั้น สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 :4) ได้จำแนกการบริหารวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ดังต่อไปนี้

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
4. งานวัดและประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศภายใน
7. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 7 งานดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า เป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำ กำหนดนโยบาย แก้ปัญหา และยกระดับคุณภาพการศึกษา ทั้งยังต้องเป็นผู้นำในการปฏิบัติเพื่อกระตุ้น ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำให้ครูอาจารย์สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลแก่ผู้เรียนตามจุดมุ่ง หมายของหลักสูตรอย่างแท้จริง

งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายของหลักสูตรแตกต่างกันไปตามทัศนะแนวทางการศึกษาและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล เช่น กิจโย โสธร (2526 : 329) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง บรรดาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียนตามลำดับชั้น ความต้องการของนักเรียน ตามวัยของนักเรียน ตามความสนใจและความต้องการของสังคม รวมทั้งประสบการณ์ที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกเวลาเรียน กิติมาปริดีดิลก (2532 : 60) กล่าวว่าหลักสูตร คือเอกสารที่กำหนดโครงการศึกษาของผู้สอน โดยกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา เนื้อหาความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผล ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 40) กล่าวว่า หลักสูตรมีความหมายเป็น 3 ประการคือ

1. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการ และการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่มีมุ่งหมายไว้

2. หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษามีปัจจัยนำเข้า (input) เช่นครู นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ (process) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิต (output) คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น

3. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มีมุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้ปฏิบัติตามเป้าหมายที่ต้องการ

เลเซอร์และอเล็กซานเดอร์ (รัชชชัย ชัยจิรฉายกุล. 2529 : 10 อ้างอิงมาจาก Laser and Alaxander. 1954) ได้กล่าวไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า หลักสูตรของโรงเรียน ได้แก่ ความพยายามทั้งหมดของโรงเรียนที่จะทำให้เกิดผลที่พึงปรารถนาในสถานการณ์ ทั้งในและนอกโรงเรียน

โอลิวา (รัชชชัย ชัยจิรฉายกุล. 2529 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Oliva. 1982) ให้ความเห็นว่าหลักสูตร คือ แผน หรือโปรแกรมสำหรับประสบการณ์ทั้งหลายที่ผู้เรียนจะต้องประสบภายใต้การอำนวยการของโรงเรียน

สรุปได้ว่า รูปแบบของหลักสูตรโดยทั่วไปควรประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 อย่างคือ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนและการประเมินผล สำหรับเนื้อหาหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษาย่อมจะแตกต่างกันไปตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านการศึกษา เช่น ลักษณะของผู้เรียน ปรัชญาการศึกษา ความต้องการของสังคม ความต้องการด้านการศึกษา องค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นตัวบ่งชี้ให้การจัดทำหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษามีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง

หลักสูตรประถมศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) เป็นหลักสูตรที่จัดขึ้นสอดคล้องกับความมุ่งหมายและแนวนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 มีสาระสำคัญดังนี้

1. หลักการ มีสาระสำคัญ คือ
 - 1.1 เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน
 - 1.2 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต
 - 1.3 เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาส จัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการได้
2. จุดมุ่งหมาย กำหนดให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้
 - 2.1 มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ คงสภาพอ่านออกเขียนได้และคิดคำนวณได้
 - 2.2 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
 - 2.3 สามารถปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัวได้
 - 2.4 สามารถวิเคราะห์สาเหตุ และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวได้อย่างมีเหตุผล ด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
 - 2.5 มีความเป็นไทย มีนิสัยไม่เห็นแก่ตัวไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
 - 2.6 มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
 - 2.7 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
 - 2.8 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในบ้านและชุมชน สามารถปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้านและชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนรอบ ๆ บ้าน
3. โครงสร้าง จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใน 5 กลุ่มประสบการณ์ ดังนี้
 - 3.1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ประกอบด้วยภาษาไทย และคณิตศาสตร์
 - 3.2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการการแก้ไขปัญหาของชีวิตและสังคม โดยเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อการดำรงอยู่และสามารถดำเนินชีวิตที่ดี

3.3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมนิสัย ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่ดี

3.4 กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน และ ความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

3.5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษว่าด้วยกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนใน ชั้น ป.5-6 โรงเรียนอาจเลือกเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 4 หรือเลือกจากกิจกรรม อื่น ๆ ตามความสนใจของผู้เรียน (กรมวิชาการ. 2535 : 1-2)

หลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2533

หลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2533 เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง) จัดทำโดยกระทรวงศึกษาธิการ ดนตรีเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่ง ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งเป็นกลุ่มที่เน้นเกี่ยวกับการสร้างเสริมค่านิยม เจตคติ คุณลักษณะ ที่ดีงาม ความประณีตและรสนิยมที่ดี รวมทั้งการพัฒนาด้านความคิดที่เป็นระบบและด้านร่างกายให้ สมบูรณ์แข็งแรง เพื่อการอยู่ในสังคมที่ที่ความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอได้อย่างปกติสุข สาระเนื้อหาใน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยประกอบด้วยสาระเนื้อหาด้านจริยศึกษา พลศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรี และนาฏศิลป์

ก่อนที่จะกล่าวถึงรายละเอียดของหลักสูตรดนตรี พุทธศักราช 2533 ต่อไป ขอกล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรพุทธศักราช 2521 มาเป็นหลักสูตรฉบับพุทธศักราช 2533 นี้ เพื่อความเข้าใจในหลักสูตรปัจจุบันอย่างแท้จริง

สาเหตุที่มีการปรับปรุงหลักสูตรที่สำคัญกล่าวไว้ในสาระที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (กรมวิชาการ. 2535 : 3-6) ในกลุ่มสร้าง เสริมลักษณะนิสัยมีดังนี้คือ ต้องการเน้นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการ เปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับดนตรีโดยตรงพบว่าหลักสูตร 2521 มีเนื้อหาของดนตรีและนาฏศิลป์ยากไปโดยเฉพาะเรื่องโน้ตสากล และการร้องเพลงไทย (เดิม) และการรำรำในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 หลักสูตร 2533 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยจึงมีจุด ประสงค์เพื่อต้องการให้สร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีกับเด็กโดยใช้กิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ของ ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ แต่ต้องการให้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้บ้างพอสมควร เช่น ฟังเพลงเป็น ร้องเพลงได้บ้าง รู้จักหาความเพลิดเพลินจากการร้องเพลง เล่นดนตรีดูการแสดง ต่าง ๆ เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการจัดสาระเนื้อหาที่ต่างไปจากหลักสูตร 2521 คือ การรวมเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนเข้าด้วยกัน กล่าวคือ กิจกรรมเน้นจังหวะบางส่วนของดนตรีและนาฏศิลป์นำไปรวมไว้ในเรื่องพลศึกษาส่วนกิจกรรมเน้นการฟัง และกิจกรรมเน้นการร้องเพลงซึ่งเดิมแยกกัน ในหลักสูตร 2533 นำมารวมกันเป็นกิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง ส่วนกิจกรรมเน้นจังหวะอีกส่วนหนึ่งยังคงเดิมเป็นหน่วยหนึ่งของหลักสูตรดนตรี สาระเนื้อหาของดนตรีจึงจัดเป็นสองหน่วย คือ กิจกรรมเน้นจังหวะ และกิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลงในระดับประถมปีที่ 3-6 ส่วนในระดับประถมปีที่ 1-2 จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยพยายามหลอมรวมเนื้อหาต่าง ๆ ของจริยศึกษา พลศึกษา ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์เข้าด้วยกัน การจัดสาระเนื้อหาในลักษณะนี้ จัดเป็นโครงสร้างที่เปลี่ยนไปจากหลักสูตร 2521 อย่างสิ้นเชิง เพราะหลักสูตร 2521 ใช้โครงสร้างโดยแบ่งดนตรีและนาฏศิลป์เป็นหน่วยต่างหากเช่นเดียวกับประถมปีที่ 3-6ดังกล่าวมาแล้ว

กระบวนการในการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียน รวมทั้งปลูกฝังกระบวนการสร้างค่านิยมเชิงปฏิบัติ โดยมีกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และการบำเพ็ญประโยชน์อื่น ๆ อยู่ในกระบวนการเรียนการสอนด้วย

การจัดคาบเวลาของกลุ่มสร้างนิสัยมีคาบเวลาเหมือนหลักสูตร 2521 โดยในระดับประถมปีที่ 1-2 ซึ่งมีการหลอมรวมสาระเนื้อหาเป็น 6 หน่วย มีคาบเวลาเรียน 25 % ของคาบเวลาทั้งหมด กล่าวคือมีเวลาเรียน 750 คาบ หรือ 250 ชั่วโมง (คาบละ 20 นาที) มีรายละเอียดดังนี้

หน่วยที่ 1 มั่นใจในการเคลื่อนไหว (พลศึกษาเป็นแกน)	110 คาบ
หน่วยที่ 2 ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (จริยศึกษาเป็นแกน)	110 คาบ
หน่วยที่ 3 สนุกกับจินตนาการ (ศิลปะเป็นแกน)	110 คาบ
หน่วยที่ 4 พัฒนาความสามารถของตน (พลศึกษาเป็นแกน)	110 คาบ
หน่วยที่ 5 ครอบครัวยุคใหม่ (จริยศึกษาเป็นแกน)	110 คาบ
หน่วยที่ 6 โรงเรียนดีมีวินัย (จริยศึกษาเป็นแกน)	120 คาบ

ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-4 มีคาบเวลาเรียน 25% ของคาบเวลาทั้งหมด กล่าวคือมีเวลาเรียน 750 คาบ หรือ 250 ชั่วโมง เป็นกิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์รวม 170 คาบ

ระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีคาบเวลาเรียน 20 % ของคาบเวลาทั้งหมด กล่าวคือมีเวลาเรียน 600 คาบ หรือ 200 ชั่วโมง เป็นกิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์รวม 130 คาบ

สาระเนื้อหาของหน่วยบูรณาการทั้ง 6 หน่วย ในระดับประถมปีที่ 1-2พอสรุปได้ดังนี้

หน่วยที่ 1 มั่นใจในการเคลื่อนไหว

- การเคลื่อนไหวร่างกายด้วยการเดิน ยืน วิ่ง กระโดด
- การใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทำจังหวะ

- ล้อมวงเล่นเครื่องเคาะจังหวะ
- เล่นประกอบเพลง แสดงการเล่นพื้นเมือง
- วาดภาพระบายสี

หน่วยที่ 2 ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

- ตั้งเกษตรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัว
- ชื่นชมธรรมชาติโดยการเขียน การบรรยาย การวาดภาพ
- เคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบธรรมชาติ
- ความชื่นชมกับการใฝ่รู้ใฝ่เรียน

หน่วยที่ 3 สนุกกับจินตนาการ

- เขียนภาพระบายสีจากเรื่องราวนิทาน
- ออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ จัดกระบายทราย
- ฟังเพลงพระราชนิพนธ์ เพลงไทยเดิมง่าย ๆ เพลงไทยสากล
- เคลื่อนไหวร่างกาย ทำท่าทางประกอบเรื่องราว นิทาน ให้เข้ากับจังหวะเพลง
- การแสดงออกด้านศิลปะร่วมกับผู้อื่นได้

หน่วยที่ 4 พัฒนาความสามารถของตน

- การเคลื่อนไหวด้วยการย้าย ข้าม ลอด อ้อมสิ่งกีดขวาง การทรงตัวแบบ
- การโยน รับสิ่งของ ขว้าง ปา เหวี่ยง กัด
- การเคลื่อนไหวเข้าจังหวะได้ถูกต้อง

หน่วยที่ 5 ครอบครัวยุคใหม่

- องค์ประกอบของครอบครัวที่ดี
- หน้าที่ต่อครอบครัว
- ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ความเสียสละ

หน่วยที่ 6 โรงเรียนดีมีวินัย

- บทบาทและหน้าที่ของนักเรียน
- การปฏิบัติตามกฎและระเบียบของโรงเรียน
- การอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจกัน ประสานประโยชน์

การจัดสาระเนื้อหาาระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 ทั้งหกหน่วย แสดงถึงการบูรณาการของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ โดยดนตรีเป็นแกนเนื้อหาในหน่วยที่ 3 ร่วมกับทัศนศิลป์ นอกจากนี้ดนตรียังสอดแทรกอยู่ในหน่วยที่ 1 และ 2 ค่อนข้างมาก และมีสอดแทรกในหน่วยที่ 4 รองลงมา หน่วยที่ 5 และ 6 ไม่มีเนื้อหาดนตรี สาระดนตรีที่เน้นได้แก่ เรื่องของจังหวะ การฟัง และการร้องเพลง การแสดงออกด้าน

การเคลื่อนไหวให้เข้ากับบทเพลง การเล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะจังหวะ โดยไม่มีการเน้นเรื่องอ่านภาษาดนตรีและการสร้างสรรค์ สำหรับบทเพลงผู้เรียนได้เรียนเกี่ยวกับเพลงพื้นเมือง เพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล และเพลงพระราชนิพนธ์

เนื้อหาดนตรีในระดับประถมปีที่ 3-4 แบ่งเป็นสองหน่วย คือ กิจกรรมเน้นจังหวะและ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง ดังกล่าวแล้ว โดยเสนอเนื้อหาดนตรีในลักษณะของคำอธิบายรายวิชา

กิจกรรมเน้นจังหวะ มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวที่ สวยงาม พร้อมเพรียง และเห็นความจำเป็นในการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการแสดงออก และนำกิจกรรมการเคลื่อนไหวไปประยุกต์ใช้โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความดัง-เบา เร็ว-ช้า สั้น-ยาว จังหวะหยุด การเคาะจังหวะ การเคลื่อนไหวที่สวยงามพร้อมเพรียง

กิจกรรมเน้นจังหวะ มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเพลงไทยเดิม เพลงไทยสากลและเพลงพระราชนิพนธ์ ความหมายของอารมณ์เพลง รับรู้และชื่นชมกับความไพเราะและเห็นความสำคัญของเพลงประเภทต่าง ๆ และนำกิจกรรมการฟังและการร้องเพลงไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เนื้อหาของหน่วยนี้เกี่ยวข้องกับลักษณะของเพลงประเภทต่าง ๆ คือ เพลงไทยเดิม เพลงไทยสากลและเพลงพระราชนิพนธ์ อารมณ์เพลง การฝึกร้องเพลง และการฟังเพลง

จุดประสงค์ของเนื้อหาดนตรีในระดับประถมปีที่ 3-4 ต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องจังหวะ ทำนองอารมณ์เพลง โดยเน้นการฟัง การร้องเพลง การเคลื่อนไหวและการเล่นเครื่องทำจังหวะเป็นหลัก ไม่ปรากฏว่ามีการสร้างสรรค์หรือการอ่าน และองค์ประกอบดนตรีในเรื่องลีลา หรือรูปแบบบทเพลงไม่มีเพลงพื้นบ้าน หรือเพลงตะวันตก

สำหรับในระดับประถมปีที่ 5-6 กิจกรรมเน้นจังหวะมีจุดประสงค์คล้ายคลึงกับระดับประถมปีที่ 3-4 คือ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวที่สวยงามพร้อมเพรียง ตระหนักในความจำเป็นที่ต้องฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ โดยเน้นให้แสดงออกและชื่นชมในความสวยงามอย่างอิสระ และสามารถนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาประกอบด้วยการเรียนรู้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ใช้ในการเคลื่อนไหว เดินรำ ร้องเพลงให้เข้าจังหวะและทำท่าประกอบจังหวะได้ โดยเน้นความพร้อมเพรียงความสวยงามของการเคลื่อนไหวทั้งตามรูปแบบและเปลี่ยนรูปแบบ

กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง มีจุดประสงค์เช่นเดียวกับระดับประถมปีที่ 3-4 คือ ให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของเพลงไทย เพลงพระราชนิพนธ์ มีความเข้าใจในอารมณ์เพลง และถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก เพื่อพัฒนาความชื่นชมในการร้องเพลง และนำกิจกรรมการฟังและการ

ร้องเพลงไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาประกอบด้วยการศึกษาบทเพลงประเภท ต่าง ๆ คือ เพลงไทยสากล เพลงพระราชนิพนธ์ เพลงไทยเดิม เพลงนานาชาติ และเพลงประเภท อื่น ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องจังหวะ ทำนอง รูปแบบ อารมณ์เพลงและการประสานเสียง ทักษะปฏิบัติเน้นการฟัง การร้องเพลงแนวเดี่ยวและเพลงประสานเสียงแบบง่าย ๆ การประพันธ์ เนื้อเพลง และทำนองเพลง และการประพันธ์ทละครประกอบเพลง

จุดประสงค์ของการเรียนดนตรีในระดับประถมปีที่ 5-6 มีความคล้ายคลึงกับระดับประถมปีที่ 3-4 โดยเน้นในเรื่องการแสดงออกของทักษะต่าง ๆ เป็นอิสระมากขึ้น กล่าวคือ เน้นความคิดสร้างสรรค์เห็นได้ชัดในเรื่องของการประพันธ์เพลง บทเพลงจัดได้ว่ามีครบทุกประเภท โดยเน้นเพลงไทย เพลงนานาชาติ รวมทั้งเพลงที่ผู้เรียนสนใจซึ่งอาจจะเป็นประเภทใด ๆ ก็ได้ เนื้อหาดนตรีมีทั้งเรื่องจังหวะ ทำนอง รูปแบบ อารมณ์เพลง การประสานเสียง ยกเว้นเรื่องลีลาไม่ได้กล่าวถึง ในเรื่องโน้ตสากลได้กล่าวถึง แต่กล่าวได้ว่าเป็นความรู้เบื้องต้นของการประพันธ์เพลง และการร้องประสานเสียง จึงจำเป็นต้องมีการสอนโดยปริยาย เกี่ยวกับเรื่องกระบวนการเรียนรู้ หลักสูตรเน้นกระบวนการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดการทำด้วยตนเอง คือใช้การอภิปราย วิเคราะห์ วิचारณ์ เพื่อสร้างค่านิยมในเรื่องการใช้ความคิด มิใช่เรียนจากความจำหรือการบรรยายของผู้สอนซึ่งเป็นผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ถึงคุณค่าของดนตรี เพื่อให้เกิดความชื่นชมอย่างแท้จริง

แนวการสอนดนตรี

เอกสารประกอบหลักสูตรที่สำคัญได้แก่ แนวการสอนดนตรีและเอกสารอื่น ๆ ซึ่งเป็นเอกสารที่ให้รายละเอียดหลักการในการจัดการเรียนการสอน

แนวการสอนดนตรี เป็นส่วนหนึ่งของแนวการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยซึ่งประกอบด้วย แนวการสอน 6 ฉบับ ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1-6 แนวการสอนดนตรีเสนอแนะรูปแบบของการสอนในแต่ละเรื่องไว้ มิได้เป็นแผนการสอนหรือบันทึกการสอนสำเร็จรูปที่นำไปใช้ในการสอนดนตรีแต่ละครั้ง ดังคำชี้แจงการใช้แนวการสอน (กรมวิชาการ, 2534 : 1-2) กล่าวไว้ดังนี้

แนวการสอนที่กรมวิชาการจัดทำขึ้นนี้มีลักษณะเป็นกระบวนการ และกำหนดสิ่งที่เรียนไว้อย่างกว้าง ๆ ครูผู้สอนจะต้องนำแนวการสอนไปเขียนเป็นรายละเอียดให้มีลักษณะเป็นแผนการสอน ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้โดยกำหนดและเลือกสิ่งที่จะให้เด็กเรียนให้เหมาะสมเด็กและสภาพของท้องถิ่น

หลักสูตร 2533 นี้มุ่งเน้นที่กระบวนการ โดยในแนวการสอนนำเอากระบวนการเรียนรู้ ความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการฝึกปฏิบัติ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสร้างค่านิยม

เป็นต้น มาใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนมรณาพัฒนาตนเองอย่างเป็นขั้น ตอน เป็นการสร้างเสริมลักษณะนิสัยตามจุดประสงค์ของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะ นอกจากนี้ในแนว การสอนยังเน้นอย่างเด่นชัดในการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและสภาพ ท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เรียน หรือบทเพลงสามารถกำหนดได้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ให้มากที่สุด

การจัดรูปแบบของแนวการสอน เป็นไปตามลักษณะของหลักสูตร กล่าวคือ ระดับ ประถมปีที่ 1-2 เป็นหน่วยบูรณาการ ส่วนระดับประถมปีที่ 3-6 แบ่งเป็นหน่วย คือกิจกรรมเน้น จังหวะ และกิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง ส่วนอีกหน่วยหนึ่งเป็นหน่วยนาฏศิลป์ ซึ่งมีได้ กล่าวถึงในที่นี้ แต่ละหน่วยมีหัวข้อดังนี้

แนวการสอน บอกชื่อเรื่อง และคาบเวลา

สรุปสาระสำคัญ เป็นข้อความคล้ายลักษณะของแนวคิด

จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะของการสอนในหน่วยนั้น ๆ

การประเมินผล แนวการประเมินผลในขณะการสอน โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมของ ผู้เรียน

กิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติม กิจกรรมเพิ่มเติมเสริมการเรียนรู้ในแนวการสอนนั้น ๆ มีทั้ง กิจกรรมที่ปฏิบัติในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือที่บ้าน

การเสนอรายละเอียดในแนวการสอนเน้นการเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนมิได้มีเนื้อ หาคนตรีอย่างละเอียดเสนอไว้ ผู้สอนจำเป็นต้องค้นหาเองหรือใช้เนื้อหาแผนการสอนของหลักสูตร 2521 เป็นหลัก (ณรุทธ์ สุทธิจิตต์. 2538 : 16)

จากที่สนะดังกล่าวพอสรุปได้ว่า หลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา 2533 เป็นส่วนหนึ่ง ของหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เนื้อหาคนตรีจัดอยู่ในกลุ่ม สร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยในระดับประถมปีที่ 1-2 การจัดเนื้อหาคนตรีนำไปหลอมรวมกับวิชา จริยศึกษา พลศึกษาและศิลปะ ส่วนในระดับประถมปีที่ 3-6 เนื้อหาคนตรีจัดเป็นหน่วยต่างหากใน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยนี้ จำนวนสองหน่วยคือ หน่วยกิจกรรมเน้นจังหวะ และกิจกรรมเน้น การฟังและการร้องเพลง จุดประสงค์หลักในการเรียนคนตรีเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจคนตรี โดยไม่เน้นทักษะมากเกินไป แต่นำคนตรีไปใช้ในการเสริมสร้างลักษณะนิสัย รสนิยม ค่านิยมอันดี เนื้อหาคนตรีที่เน้นในหลักสูตร ได้แก่ เรื่องจังหวะ ทำนอง อารมณ์เพลง โดยมีเรื่องการประสาน เสียง แต่ไม่ได้เน้นเรื่องรูปแบบและสัน ในเรื่องของทักษะคนตรี หลักสูตรเน้นเรื่อง การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่นเครื่องดนตรี การประพันธ์เพลง และการสร้างสรรค์หรือการคิดในลักษณะ อื่น ๆ การอ่านมิได้เน้น โดยเฉพาะเรื่องโน้ตสากล ซึ่งเริ่มมีในหลักสูตรระดับประถมศึกษาปีที่ 4

เป็นเนื้อหาที่ให้เด็กเรียนตามความเหมาะสมของท้องถิ่น สำหรับบทเพลง หลักสูตรเสนอแนะไว้
ทุกประการ โดยเฉพาะเพลงพื้นบ้าน เพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล และเพลงพระราชนิพนธ์

เอกสารประกอบหลักสูตรที่สำคัญอีกฉบับหนึ่งคือ แนวการสอนดนตรีซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง
ของแนวการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย แนวการสอนดนตรีมีรูปแบบเช่นเดียวกับหลักสูตร
คือ ในระดับประถมปีที่ 1-2 เป็นหน่วยบูรณาการ ส่วนในระดับประถมปีที่ 3-6 เป็นหน่วยกิจกรรม
เน้นจังหวะ และหน่วยกิจกรรมเน้นการฟัง และการร้อง แนวการสอนดนตรีมีรายละเอียดต่าง ๆ
ในเชิงแนะนำผู้สอนเพื่อนำไปขยายเนื้อหาให้เป็นแผนการสอนหรือบันทึกการสอน จึงหัวข้อต่าง ๆ
ดังนี้ แนวการสอน (ชื่อเรื่อง) สรุปสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน
สื่อและอุปกรณ์ การประเมินผล และกิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติม เนื้อหาหลักที่แนวการสอนเสนอ
แนะไว้ คือ กิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเน้นกระบวนการคิด และปฏิบัติ โดยผู้เรียนเป็นพื้นฐาน
เนื้อหาดนตรีที่ใช้สอนมิได้เสนอแนะไว้ ผู้สอนจำเป็นต้องค้นหาเอง หรือใช้เนื้อหาจากแผนการสอน
ของหลักสูตร 2521

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยวิชาดนตรีและนาฏศิลป์

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพเน้นการเป็นคนช่าง
คิด ช่างทำ และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ โดยใช้กิจกรรม จริยศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา
ดนตรีและนาฏศิลป์ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์ จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณ
ลักษณะ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการเกี่ยวกับความดีความงาม การรักษาสุขภาพกายและจิต
2. มีความสามารถในการวิเคราะห์ วิจัย แก้ปัญหา มีความสามารถในการแสดงออก
และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. มีความเสียสละ สามัคคี มีวินัย ประหยัด ซื่อสัตย์ กตัญญู กตเวทิตะ รักการทำงาน
เห็นความสำคัญของการออกกำลังกาย
4. มีความสนใจแสวงหาความรู้ และรูปแบบการทำงานใหม่ ๆ มีความคิดริเริ่มสร้าง
สรรค์ ใช้ความรู้ในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาเพื่อการทำงาน และการดำรงชีวิต
5. ปรับปรุงตนเองให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถนำความรู้ไปแก้ปัญหาและ
พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ป. 1-2

หน่วยที่ 1 มั่นใจในการเคลื่อนไหว

คำอธิบาย : สังเกตรูปแบบของการเคลื่อนไหวที่สวยงาม

อภิปรายผลของการเคลื่อนไหวที่มั่นใจและไม่มั่นใจ ฝึกปฏิบัติด้วยการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทำจังหวะและเคลื่อนไหวให้สัมพันธ์กับจังหวะรวมวงเล่นเครื่องเคาะจังหวะ เล่นประกอบเพลงแสดงการเล่นพื้นเมือง วาดภาพระบายสีโดยเลียนแบบพฤติกรรม บอกความรู้สึกที่เกิดจากการแสดงอย่างมั่นใจและไม่มั่นใจ และเลือกกิจกรรมที่ได้อย่างมั่นใจไปใช้ในการเล่นอย่างเสรี

เพื่อให้รู้ความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมั่นใจกับความสอดคล้องสวยงามผสมกลมกลืน ตระหนักในความจำเป็นที่ต้องฝึกฝนให้เกิดความมั่นใจ สามารถนำกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายไปใช้ในการเล่นเพื่อความเพลิดเพลิน

หน่วยที่ 2 ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

คำอธิบาย : สังเกต เปรียบเทียบลักษณะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว

อภิปรายผลของการสังเกต เปรียบเทียบ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรา บอกผลของการสังเกตธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่นำไปสู่การเพิ่มพูนความเข้าใจ และความชื่นชมความงามธรรมชาติ แล้วนำผลจากการสังเกตที่ดีไปใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึกประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยการบรรยายชมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เขียนภาพระบายสี ปั้นจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเคลื่อนไหวร่างกายโดยเลียนแบบธรรมชาติ

เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสวยงามตามธรรมชาติ และคุณประโยชน์ของการสังเกตที่ดีต่อการเพิ่มพูนความเข้าใจ และความรู้สึกต่อธรรมชาติ มีความชื่นชมต่อการใฝ่รู้ใฝ่เรียน

หน่วยที่ 3 สนุกกับจินตนาการ

คำอธิบาย : สังเกตภาพ ฟังเพลง เคลื่อนไหวร่างกายตามแบบที่กำหนดให้

อภิปรายผลจากการสังเกตภาพ ฟังเพลง เคลื่อนไหวร่างกาย ฝึกเขียนภาพระบายสีจากเรื่องราวนิทาน ออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ จัดกระบายทราย ฟังเพลงพระราชนิพนธ์ เพลงไทยเดิมง่าย ๆ เพลงไทยสากล เคลื่อนไหวร่างกายทำท่าทางประกอบเรื่องราวนิทานให้เข้ากับจังหวะเพลง

เพื่อให้สามารถคิดและแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ความงาม ความไพเราะ สนุกสนานเพลิดเพลินและสามารถเล่นร่วมกับผู้อื่นได้

หน่วยที่ 4 พัฒนาความสามารถของตนเอง

คำอธิบาย : ฝึกเคลื่อนไหวร่างกายด้วยการเดิน วิ่ง กระโดด หมุนตัว กลับตัว ยืน ขว้าง ปา เหยียงให้เข้ากับจังหวะ ตามแบบที่กำหนดให้

อภิปรายผลของการเคลื่อนไหวที่ปฏิบัติได้และปฏิบัติไม่ได้ สำรวจหาข้อบกพร่องศึกษาค้นหาความรู้เพิ่มเติมแล้วฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเกิดความมั่นใจ นำผลจากการศึกษาไปปรับปรุงกิจกรรมที่แสดงให้มีทักษะที่ดีขึ้น

เพื่อให้มีทักษะในการเคลื่อนไหวให้เข้ากับจังหวะได้อย่างถูกต้อง มีความพร้อมเพียงในการแสดงและสนุกสนานเพลิดเพลิน เห็นคุณค่าของการฝึกฝนและแก้ไขข้อบกพร่องที่นำไปสู่การมีทักษะที่ดีขึ้น ชื่นชมในความสามารถของตนเองมีนิสัยขยันหมั่นเพียร อดทนและมีระเบียบวินัย

หน่วยที่ 5 ครอบครัวยุคใหม่

คำอธิบาย : ศึกษารูปแบบของครอบครัวที่ดีจากเรื่องราวตัวอย่างในสังคม

อภิปรายถึงองค์ประกอบที่จำเป็นของครอบครัวที่ดี และผลดี ผลเสียของการมีครอบครัวที่ดี และไม่ดี ที่มีต่อสมาชิกในครอบครัว ชุมชน และสังคม

ฝึกปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนในการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว และบอกความรู้สึกจากการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน

เพื่อให้มีความชื่นชมต่อการมีครอบครัวที่ดีและเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร อดทน และเสียสละ

หน่วยที่ 6 โรงเรียนดีมีวินัย

คำอธิบาย : ศึกษารูปแบบของการปฏิบัติตามกฎ และระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน อภิปรายผลดี ผลเสียของการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามกฎ และระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน

ฝึกปฏิบัติตามคำชี้แนะของครู ตามแบบที่กำหนดให้ในการทำกิจกรรมร่วมกัน

อภิปรายผลของการปฏิบัติที่มีต่อตนเองและผู้อื่น บอกความรู้สึกของตนเองที่มีต่อการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ แล้วนำผลจากการอภิปรายไปวางเป็นข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกัน ปฏิบัติตามข้อตกลง และประเมินตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขข้อปฏิบัติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อให้เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตามกฎและระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน มีความชื่นชมต่อโรงเรียนที่มีระเบียบวินัย มีลักษณะนิสัยเกี่ยวกับวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ป. 3-4 (ดนตรีและนาฏศิลป์)

กิจกรรมเน้นจังหวะ

คำอธิบาย : สังกะรูปแบบการเคลื่อนไหวตามจังหวะหยุด จังหวะเบา-ดัง เร็ว-ช้า สั้น-ยาว พยางค์-ประโยค และการรวมวงเล่นเครื่องเคาะจังหวะ ประกอบเพลงที่มีความสวยงามพร้อมเพรียง และไม่พร้อมเพรียง

อภิปรายผลของการเคลื่อนไหวที่มีความสวยงามพร้อมเพรียงและไม่พร้อมเพรียง ฝึกเคลื่อนไหวโดยการเลียนแบบพฤติกรรม บอกความรู้สึกที่เกิดจากการเคลื่อนไหวที่สวยงามพร้อมเพรียงและไม่พร้อมเพรียง และเลือกกิจกรรมที่แสดงได้อย่างสวยงามพร้อมเพรียงไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวที่สวยงามพร้อมเพรียงมีความสอดคล้อง และผสมกลมกลืน ตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนให้เกิดความมั่นใจ เกิดความชื่นชมใน ความพร้อมเพรียงสวยงาม สามารถนำกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายไปใช้ใน โอกาสต่าง ๆ

กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง

คำอธิบาย : รวบรวมความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับเพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล เพลงพระ ราชนิพนธ์ อภิปรายลักษณะความสำคัญ ความแตกต่าง ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและอารมณ์ ของเพลง ฝึกร้องและฟังเพลงแบบต่าง ๆ ตามความสนใจโดยใช้จังหวะและทำนองตามรูปแบบที่ กำหนดให้ อภิปรายผลของการปฏิบัติที่ทำให้เกิดความพร้อมเพรียงความไพเราะ บอกความรู้สึกที่ เกิดขึ้นจากการร้องและการฟังเพลง นำกิจกรรมการฟังและการร้องเพลงไปแสดงในโอกาสต่าง ๆ ได้

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของเพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล เพลงพระราชนิพนธ์ ความหมายและอารมณ์ของเพลง สามารถแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ความ ไพเราะของเพลง เกิดความรู้สึกชื่นชมเพลงไทย สามารถนำกิจกรรมการฟังและการร้องเพลงไปใช้ เพื่อความเพลิดเพลินได้

กิจกรรมนาฏศิลป์

คำอธิบาย : สังกะการรำรำเบื้องต้นของนาฏศิลป์ เช่น จีบ ตั้งวง ประ ละครดึกทำ การใช้ ภาษาทำสื่อความหมายและการแสดงความรู้สึกเช่น ดิใจ รัก โกรธ ไปมา การแสดงเป็นหมู่หรือเดี่ยว การแสดงพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่น ตามรูปแบบที่กำหนดให้ อภิปรายให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมายของภาษาท่า ลักษณะการแสดงความสวยงาม ความสำคัญของนาฏศิลป์ไทยและผลของ

การแสดงที่มีการเคลื่อนไหวที่สวยงามพร้อมเพริ้ง ความสอดคล้องผสมกลมกลืน ฝึกแสดงท่าทาง นาฏศิลป์และการแสดงพื้นเมืองโดยเลียนแบบพฤติกรรมกรรมการแสดงของนาฏศิลป์ไทย บอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการแสดงด้วยความมั่นใจ สวยงามและมีความพร้อมเพริ้ง เลือกกิจกรรมที่สามารถแสดงได้ดีไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ ได้

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ป.5-6 (ดนตรีและนาฏศิลป์)

กิจกรรมเน้นจังหวะ

คำอธิบาย : สังเกตการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำจังหวะ สังเกตการเต้น รำ ร้องเพลงให้เข้าจังหวะ การอ่านบทกลอนและการทำท่าทางประกอบให้เข้ากับจังหวะ

อภิปรายของการปฏิบัติที่เกิดขึ้นด้วยความพร้อมเพริ้ง สวยงาม ไพเราะสอดคล้องผสมกลมกลืน และความไม่พร้อมเพริ้ง ไม่สวยงาม ไม่ไพเราะ ไม่สอดคล้องและไม่ผสมกลมกลืน

ฝึกปฏิบัติโดยเลียนแบบพฤติกรรมตามรูปแบบที่กำหนดให้และฝึกเปลี่ยนรูปแบบ บอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวตามรูปแบบและเปลี่ยนรูปแบบ เลือกกิจกรรมที่แสดงได้ดีไปใช้ในชีวิตประจำวัน

เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวที่สวยงามพร้อมเพริ้ง ความสอดคล้องผสมกลมกลืนเกิดความรู้สึกชื่นชมในความเปลิดเปล็นอย่างอิสระ ตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความพร้อมเพริ้ง สวยงาม ไพเราะ สามารถนำกิจกรรมที่สนใจและทำได้ดีไปใช้แสดงให้เกิดความเปลิดเปล็นได้

กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง

คำอธิบาย : สังเกตจังหวะทำนองเพลงไทยสากล เพลงพระราชนิพนธ์ เพลงไทยเดิม เพลงนานาชาติ และเพลงอื่น ๆ ที่นักเรียนสนใจ วิธีการร้องเพลงประสานเสียงอย่างง่าย ๆ

อภิปรายซักถามความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของเพลง อารมณ์เพลง ความสำคัญของเพลงพระราชนิพนธ์ ฝึกปฏิบัติโดยเลียนแบบพฤติกรรมตามรูปแบบและเปลี่ยนรูปแบบ บอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติด้วยความพร้อมเพริ้ง ความไพเราะ ความสอดคล้องและผสมกลมกลืนของจังหวะและการประสานเสียง

ศึกษาวิธีการแต่งเนื้อเพลง ทำนองเพลง บทละครง่าย ๆ ใช้ประกอบหุ่นหรือแสดงกันเอง อภิปรายซักถามและสรุปแนวปฏิบัติ

ฝึกแต่งเนื้อเพลง ทำนองเพลง บทละครง่าย ๆ โดยอาศัยรูปแบบที่กำหนดให้และเปลี่ยนรูปแบบบอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการแต่งเนื้อเพลง ทำนองและบทละคร และเลือกบทเพลงบทละครไปใช้ประกอบการแสดงได้

เพื่อให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของเพลงไทย เพลงพระราชนิพนธ์ เข้าใจในอารมณ์เพลง สามารถแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ความไพเราะของเพลง สามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมาเป็นบทเพลง บทละครได้ เกิดความชื่นชมในการร้องเพลง นำกิจกรรมการฟังและการร้องเพลงไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วยความเพลิดเพลิน

กิจกรรมนาฏศิลป์

คำอธิบาย : สังเกตการใช้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ตีบทในการแสดงต่าง ๆ ของนาฏศิลป์ไทย การใช้ภาษาท่าตามเรื่องราวที่สมมุติขึ้นจากชีวิตจริง การเล่นเกมสมมุติโดยใช้ภาษาท่า ละครปริศนา การแสดงพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่น

อภิปรายผลของการสังเกตที่เกิดจากการปฏิบัติด้วยความมีลีลาสื่อความหมาย สวยงาม และสนุกสนาน

ฝึกใช้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ตีบท ฝึกการแสดงต่าง ๆ ของนาฏศิลป์ไทย ฝึกใช้ภาษาท่าตามเรื่องราวที่สมมุติขึ้นจากชีวิตจริง ฝึกเล่นเกมสมมุติโดยใช้ภาษาท่า ละครปริศนา การแสดงพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่นตามรูปแบบที่กำหนดให้และเปลี่ยนรูปแบบเพื่อให้มีการดำรงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของไทยและประยุกต์ให้เข้ากับสมัย บอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการแสดงทางนาฏศิลป์ของไทย และการประยุกต์ใช้เลือกกิจกรรมที่ตนเองสนใจไปแสดงในโอกาสต่าง ๆ ได้

เพื่อให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย ชื่นชมในศิลปะของไทย สามารถประยุกต์นาฏศิลป์ของไทยให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และดำรงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของไทย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนดนตรีและนาฏศิลป์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนดนตรี ตามทักษะดนตรีแต่ละประเภท ได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวและการอ่าน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสาระดนตรี โดยคำนึงถึงองค์ประกอบดนตรี การจัดกิจกรรมตามแนวทางนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้สาระดนตรีอย่างครบถ้วน กล่าวคือผู้เรียนได้เรียนรู้ เนื้อหาดนตรี ได้แก่ องค์ประกอบดนตรี วรรณคดีดนตรี และทักษะดนตรี อย่างไรก็ตามในการเรียนรู้ดนตรีโดยใช้หลักการจัดกิจกรรม และคำนึงถึงสาระดนตรี เช่นนี้ ผลที่ผู้เรียนได้รับมิใช่เพียงสาระดนตรีเท่านั้น ทั้งนี้ในกระบวนการสร้างประสบการณ์ดนตรี

จึงเป็นการสมควรที่ผู้สอนควรทำความเข้าใจกับประสบการณ์ดนตรีด้วย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมดนตรี หรือข้อควรคำนึงในการเรียนการสอนซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

เด็กในระดับปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาทางด้านเจตคติที่ดีควบคู่ไปกับสาระดนตรี ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนสนใจและรักดนตรี ซึ่งนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรีต่อไป การเรียนการสอนดนตรีควรคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเสมอ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2538 :151-157)

1. ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมดนตรี

การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยมีข้อควรคำนึงหลายประการดังนี้

1. กิจกรรมดนตรีควรเป็นกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมด้านดนตรีในระยะแรก และ การเรียนเนื้อหาดนตรีได้บ้างในเวลาต่อมา

2. กิจกรรมดนตรีควรเป็นกิจกรรมที่เน้นเกี่ยวกับความสนุกสนานเพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อดนตรี โดยมีขั้นตอนต่อเนื่องและอยู่ในรูปเดียวกัน เพื่อสร้างเสริมแนวคิด และเนื้อหาตลอดจนทักษะดนตรีในขั้นพื้นฐานทุกทักษะ ซึ่งได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น (เครื่องตี) การสร้างสรรค์ และการอ่าน โดยเฉพาะการฟังและการร้องเป็นทักษะที่ควรเน้นเสมอ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาทักษะดนตรีอื่น ๆ ต่อไป การฟังและการร้องอย่างถูกวิธีและมีคุณภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็น

3. กิจกรรมดนตรีควรเน้นที่การปฏิบัติเพราะเด็กในวัยนี้ไม่ชอบอยู่นิ่งเฉย กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นทักษะดนตรีจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นอย่างดีอยู่แล้ว

4. กิจกรรมดนตรีควรผสมผสานกันอย่างกลมกลืนเพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสทักษะดนตรีต่าง ๆ อย่างครบถ้วน โดยผู้เรียนควรได้ปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ในรูปของกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งในแต่ละช่วงของกิจกรรมดนตรีควรกินเวลาประมาณ 20-30 นาที ต่อ 1 คาบ สัปดาห์ควรมีกิจกรรมดนตรีประมาณ 2-3 คาบ เป็นอย่างน้อย

5. สื่อในการจัดกิจกรรมดนตรีควรอยู่ในสภาพสมบูรณ์ และควรใช้ของจริงเพื่อสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน เช่น การเรียนเรื่องเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ถ้าผู้เรียนมีโอกาสสัมผัสกับของจริง ได้ฟังเสียงดนตรีจากการแสดงสด จะเป็นสิ่งที่ดีมาก

2. จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมดนตรี

จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กในระดับปฐมวัย ควรครอบคลุมถึงดังต่อไปนี้

1. การฟังเสียงธรรมชาติ การฟังเสียงดนตรี
2. การร้องเพลง โดยเน้นคุณภาพการร้องเพลงให้ไพเราะตั้งแต่ต้น
3. การเคลื่อนไหวร่างกายเข้ากับจังหวะดนตรี

4. การแสดงออกถึงความสม่ำเสมอของจังหวะ

5. การแยกแยะลักษณะของระดับเสียง และลักษณะของเสียงในเรื่อง ความดังค่อย และความถี่ต่าง ๆ ของดนตรี

6. การสร้างสรรค์ด้านการเคลื่อนไหว การขับจังหวะ และการสร้างสรรค์ด้านทำนอง

7. การอ่านสัญลักษณ์หรือภาพซึ่งสื่อความหมายเกี่ยวกับเสียง และดนตรี

3. เนื้อหาในการจัดกิจกรรมดนตรี

เนื้อหาของกิจกรรมดนตรีควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม ได้แก่การเรียนรู้เกี่ยวกับเสียงรอบ ๆ ตัว จังหวะของการพูด การเดิน ความเร็ว-ช้า ความสม่ำเสมอของจังหวะ และเนื้อหาดนตรีในระดับพื้นฐาน เช่น การรักษาจังหวะให้สม่ำเสมอ จังหวะเน้น จังหวะเบา ความดัง-ค่อย ความสูง-ต่ำ จังหวะหยุด จังหวะของทำนอง และสัญลักษณ์ที่ใช้ในการอ่านซึ่งเป็นสัญลักษณ์ง่าย ๆ สื่อความหมายอย่างชัดเจนมิใช่เป็นสัญลักษณ์ดนตรี ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมในทุกด้านดีพอสมควรแล้ว การให้สาระดนตรีขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งที่ควรกระทำ

4. กิจกรรมการสอนดนตรี

กิจกรรมการสอนดนตรีควรใช้เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด เทคนิควิธีสอนพื้นฐานที่ใช้กับผู้เรียนในระดับปฐมวัย ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นคว้า สำรวจสิ่งที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้การปฏิบัติเป็นพื้นฐานโดยผู้สอนคอยชี้แนะหรือชี้แนะเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลังจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้การเรียนแนวคิดดนตรีควรกระทำซ้ำซาก โดยเปลี่ยนกิจกรรมไปเพื่อย้ำให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดดนตรีนั้น ๆ อย่างแท้จริงและมั่นคง

การร้องเป็นกิจกรรมที่ควรเน้นเสมอควบคู่ไปกับสมาธิในการฟัง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาแนวคิดด้านทำนอง และจังหวะที่ดีตั้งแต่เริ่มเรียนดนตรี

สำหรับการประเมินผลนั้นผู้สอนควรใช้วิธีการประเมินผล ในกระบวนการเรียนการสอนเป็นสำคัญ โดยคอยสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน และใช้การประเมินผลรายบุคคลในลักษณะของการซักถามหรือทดสอบสั้น ๆ เป็นระยะ ซึ่งผลจากการประเมินนี้สามารถใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี (ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, 2538 : 158-159)

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมดนตรีสำหรับผู้เรียนปฐมวัยควรเน้นที่การปฏิบัติ และเริ่มจากการเตรียมความพร้อมด้านดนตรีก่อน ในระยะต่อมาจึงเริ่มกิจกรรมเกี่ยวกับเนื้อหาและทักษะดนตรี โดยในการเรียนการสอนผู้สอนควรเน้นที่เทคนิควิธีเพื่อช่วยพัฒนาการเรียนรู้ดนตรีของผู้เรียนให้มากที่สุด

กิจกรรมเน้นจังหวะ

กิจกรรมเน้นจังหวะ หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายหรือการเล่นต่าง ๆ ที่ใช้จังหวะเข้ามาประกอบ เช่น การออกกำลังกาย การเล่นเกม หรือการแสดงท่าทางต่าง ๆ ให้เข้ากับจังหวะของเสียงดนตรี เสียงตบมือ เสียงร้องเพลง และเสียงเคาะไม้ ฉิ่ง ฉาบ กรับ กลอง เป็นต้น (ดวงพร สิริสมบัติ. 2527 : 1)

กิจกรรมดนตรี เพลง และกิจกรรมเน้นจังหวะ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก เพราะเสียงเพลง และเสียงดนตรีจะเป็นสิ่งกระตุ้นเด็กให้เกิดความตื่นเต้น กระฉับกระเฉง ไร้ใจอยากเล่นและอยากแสดงออกทางกิจกรรมที่สนุกสนานต่าง ๆ (คณู จีระเดชากุล. 2541 : 109) การเรียนการสอนในโรงเรียนยุคปัจจุบัน ได้นำการร้องรำทำเพลงมาประกอบการเรียนการสอนมากขึ้น ซึ่งบทเพลงต่าง ๆ ที่นำมาประกอบนั้น จะมีเนื้อหาวิชาที่สอนอยู่ในบทเพลง ช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดความมั่นใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมเข้าจังหวะ มีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ได้อย่างมาก (ดวงพร สิริสมบัติ. 2527 : 125)

ความมุ่งหมายของกิจกรรมเน้นจังหวะ

1. เพื่อพัฒนาอวัยวะทุกส่วนของร่างกายให้ได้มีการเคลื่อนไหวอย่างประสานงานกันและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกิจกรรมเข้าจังหวะ คือ มีความรู้ในการฟัง และเข้าใจเกี่ยวกับจังหวะของดนตรี รวมทั้งเคลื่อนไหวร่างกายตามลักษณะท่าทางแบบต่าง ๆ ได้
3. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักการเคลื่อนไหว และตำแหน่งทิศทางในการเดินรำเบื้องต้นได้
4. เพื่อให้ทุกคนได้แสดงออก มีความคิดริเริ่ม และสามารถปรับตัวเองในการเข้าสังคมด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมเข้าจังหวะกับผู้อื่น
5. เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี ของแต่ละท้องถิ่นและของประเทศต่าง ๆ
6. เพื่อให้ทุกคนได้ออกกำลังกาย เกิดความสนุกสนาน ความบันเทิงใจ และเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพในการเคลื่อนไหวเข้าจังหวะ
7. เพื่อให้สามารถนำเอาการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆ ได้ และสามารถนำไปดัดแปลงใช้ให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ รวมทั้งนำไปใช้ในการนันทนาการได้ในโอกาสอันเหมาะสม

8. เพื่อพัฒนาความสามัคคี การร่วมมือในการทำงานเป็นหมู่คณะ และส่งเสริมการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมเน้นจังหวะ

1. สุขภาพร่างกายแข็งแรง สนุกสนานบันเทิงใจ
2. ช่วยให้มีกำลังใจมากขึ้น
3. ช่วยให้ได้เรียนรู้ถึงมารยาทในการเข้าสังคมในงานรื่นเริงต่าง ๆ
4. ช่วยให้ระบบการทำงานของกล้ามเนื้อและประสาท สัมพันธ์กันอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ช่วยให้ทรวดทรงสง่างามยิ่งขึ้น

การจำแนกกิจกรรมเน้นจังหวะ

ลักษณะของกิจกรรมเข้าจังหวะที่ใช้ในการเรียนการสอน จำแนกออกตามลักษณะ ได้ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวเบื้องต้น (BASIC MOVEMENT)
2. การเล่นเกมประกอบเพลงหรือดนตรี (SINGING GAMES)
3. การเคลื่อนไหวประกอบเพลง (MOTION SONG)
4. กิจกรรมสร้างสรรค์ (CREATIVE DANCE)
5. การเต้นรำพื้นเมือง (FOLK DANCE)
6. การลีลาศ (SOCIAL DANCE)

อุปกรณ์และเครื่องดนตรีที่ใช้ในการเรียนการสอนกิจกรรมเน้นจังหวะ

อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนได้แก่ เครื่องมือให้จังหวะต่าง ๆ เช่น ฉิ่ง ฉาบ กรับ กลอง กลองฉิ่ง กิ่ง ลูกช้ด ลูกกระพรวน เป็นต้น (ดวงพร ศิริสมบัติ. 2527 : 2)

สรุปได้ว่า กิจกรรมเน้นจังหวะ มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวที่สวยงามพร้อมเพรียง และเห็นความจำเป็นในการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการแสดงออก และนำกิจกรรมการเคลื่อนไหวไปประยุกต์ใช้ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความดัง – เบา เร็ว-ช้า ลื่น-ยาว จังหวะหยุด การเคาะจังหวะ การเคลื่อนไหวที่สวยงามพร้อมเพรียง

กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง

กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล และเพลงพระราชนิพนธ์ มีความเข้าใจในอารมณ์เพลง และช่วยถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก เพื่อพัฒนาความชื่นชมในการร้องเพลง และนำกิจกรรมการฟังและการร้องเพลงไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาประกอบด้วยการศึกษาบทเพลงประเภทต่าง ๆ คือ เพลงไทยสากล เพลงพระราชนิพนธ์ เพลงไทยเดิม เพลงนานาชาติ และเพลงประเภทอื่น ๆ ที่ผู้เรียนสนใจซึ่งอาจจะเป็นประเภทใด ๆ ก็ได้ เนื้อหาดนตรีมีทั้งเรื่องจังหวะ ทำนอง รูปแบบ อารมณ์เพลง การประสานเสียง ยกเว้นเรื่องลีลา มีได้กล่าวถึง ในเรื่องโน้ตสากลมิได้กล่าวถึง แต่กล่าวได้ว่าเป็นความรู้เบื้องต้นของการประพันธ์เพลงและการร้องประสานเสียง จึงจำเป็นต้องมีการสอนโดยปริยาย เกี่ยวกับเรื่องกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรเน้นกระบวนการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิด การทำด้วยตนเอง คือการใช้การอภิปราย วิเคราะห์ วิจัย เพื่อสร้างค่านิยมในเรื่องการใช้ความคิด มิใช่เรียนจากความจำหรือการบรรยายของผู้สอน ซึ่งเป็นผลให้เกิดการเรียนรู้ถึงคุณค่า ของดนตรี เพื่อให้เกิดความชื่นชมอย่างแท้จริง

การฟัง (Listening)

การฟังจัดเป็นทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นในการเรียนดนตรี ทั้งนี้เนื่องจากการฟังทำให้ผู้เรียนดนตรีเกิดความเข้าใจในดนตรี และเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางดนตรีด้านอื่น ๆ ต่อไปด้วย นอกจากนี้การฟังจัดเป็นประสบการณ์ที่สำคัญสำหรับผู้เรียนดนตรีทุก ๆ ระดับ เพราะเมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจในการฟังดนตรี หรือบทเพลงใด ๆ แล้ว ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจ มีอารมณ์ความรู้สึกร่วมไปกับดนตรี ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้านความคิดและอารมณ์ นอกจากนี้ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักใช้เวลาว่างไปในทางการฟังดนตรี ซึ่งผลรวมทั้งหมดนี้นำไปสู่ความซาบซึ้งในสุนทรียรสทางดนตรี

ลักษณะของการฟังดนตรี

การฟังดนตรีมีด้วยกันหลายลักษณะ คือ

1. การฟังโดยมิได้ตั้งใจ (passive Listening) ได้แก่ การฟังในลักษณะของการได้ยิน มิได้ตั้งใจฟัง เช่น การได้ยินเสียงเพลงที่เปิดตามศูนย์การค้า การฟังเพลงเวลารับประทานอาหาร
2. การฟังเนื่องจากเสียงดนตรีทำให้สนใจ (sensuous listening) ได้แก่ การฟังที่เกิดขึ้นจากไพเราะของเสียงดนตรี ทำให้ผู้ฟังเกิดสนใจเสียงดนตรีและเริ่มตั้งใจที่จะฟังเพลง การฟังดนตรีในลักษณะนี้ผู้ฟังจะรู้สึกซาบซึ้งในระดับหนึ่ง แต่ไม่ถึงระดับความซาบซึ้งที่แท้จริง

3. การฟังโดยมีอารมณ์ร่วม (emotional listening) ได้แก่ การฟังโดยผู้ฟังมีอารมณ์ร่วมไปกับบทเพลง คิดและมีความรู้สึกไปเองตามต้องการของตนเองโดยไม่ได้อาศัยถึงโครงสร้างของบทเพลงหรือดนตรี

4. การฟังโดยรับรู้ (perceptive listening) ได้แก่ การฟังโดยผู้ฟังตั้งใจฟังอย่างมากและมีการศึกษาโครงสร้างของดนตรี และของบทเพลงมาก่อน ทำให้ทราบถึงลักษณะของบทเพลงอย่างถ่องแท้ ซึ่งทำให้ผู้ฟังได้รับบรรณารสทางดนตรีอย่างครบถ้วน

จะเห็นได้ว่าในการเรียนการสอนดนตรี การฟังโดยการรับรู้เป็นการฟังที่ควรสอนและพัฒนาให้กับเด็ก เพราะช่วยให้เด็กเกิดความซาบซึ้งในดนตรีได้อย่างแท้จริง

ความมุ่งหมายของการฟัง

ความมุ่งหมายของการฟังโดยทั่วไป ๆ ไป คือ การพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ และรู้สึกถึงความสวยงามในสุนทรียรสของดนตรีและความสนุกสนานเนื่องมาจากการฟังดนตรีด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จากความหมายดังกล่าวนี้ การจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการฟังจึงควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ คือ

1. ผู้เรียนควรมีโอกาสได้ฟังดนตรีทุกประเภท กล่าวคือ เพลงไทย เพลงไทยสากล เพลงพื้นเมือง เพลงนานาชาติ และเพลงอมตะของดนตรีตะวันตก โดยตัวอย่างของเพลงแต่ละประเภทควรเป็นตัวอย่างที่ดี

2. ผู้เรียนควรเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการตอบสนองต่อองค์ประกอบดนตรี ได้แก่ ทำนอง จังหวะ สีสันทัน เสียงประสาน รูปแบบ และลักษณะของเสียง

3. ผู้เรียนควรได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับการฟังอย่างมีความหมาย เป็นรูปแบบประกอบกับความสนุกสนาน โดยเน้นให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการฟังโดยการรับรู้

4. เลือกสรรบทเพลงที่เหมาะสมกับระดับและวัยของผู้เรียน เพื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเกิดความเข้าใจในบทเพลงนั้น ๆ ได้ อันจะนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรีต่อไป

5. ผสมผสานกิจกรรมการฟังกับกิจกรรมดนตรีอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนทักษะดนตรีต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน

6. พัฒนาความซาบซึ้งในสุนทรียรสของดนตรี

กล่าวได้ว่า ประสบการณ์เกี่ยวกับการฟังเริ่มต้นจากพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนที่มีอยู่และค่อย ๆ พัฒนาความรู้ความสามารถในการฟังของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้นสู่ระดับที่สามารถซาบซึ้งดนตรีได้ ซึ่งทำให้ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของผู้เรียน และใช้ดนตรีเป็นสื่อในการถ่ายทอดหรือตอบสนองความรู้สึกของตนเองได้อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีชีวิตที่สมบูรณ์ขึ้น

พัฒนาการด้านดนตรีเนื่องมาจากการฟัง

เมื่อผู้เรียนเกิดการรับรู้ได้ว่าดนตรีสามารถทำอะไรกับตนเองได้บ้างนั้น ผู้เรียนย่อมมีความรู้สึกสนุกสนานและซาบซึ้งไปกับการฟังดนตรี ซึ่งมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านดนตรีมากยิ่งขึ้นด้วย ในการจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการฟังเพื่อให้เกิดพัฒนาการด้านดนตรี จึงควรคำนึงถึงสาระดนตรีเป็นสำคัญ ซึ่งควรประกอบไปด้วยการช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การรับรู้และการตอบสนองต่อความรู้สึกต่าง ๆ ซึ่งดนตรีสามารถสร้างสรรค์ได้ เช่น ความสนุกสนาน ความเศร้าโศก ความเฮฮาครึกครื้น ความรักชาติ ความขบขัน ความสง่างาม เป็นต้น
 2. ความเข้าใจถึงกลวิธีในการใช้ดนตรีสร้างสรรค์ความรู้สึกต่าง ๆ ได้เช่น
 - 2.1 การใช้บันไดเสียงเมเจอร์ ไมเนอร์
 - 2.2 การใช้รูปแบบต่าง ๆ ของจังหวะ หรือหน้าทับ
 - 2.3 การใช้ระดับเสียงสูง – ต่ำ (ลักษณะของทำนอง)
 - 2.4 การใช้ความเร็วจังหวะเร็ว – ช้า
 - 2.5 การใช้เครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ สร้างสรรค์ความรู้สึก
 - 2.6 การใช้ความดัง – เบา
 - 2.7 การผสมผสานของเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ
 3. การรับรู้ และการตอบสนองทั้งดนตรีบรรยายเรื่องราว (program music) และดนตรีบริสุทธิ์ (abstract music)
 4. การพัฒนาเกี่ยวกับการแยกแยะความแตกต่างของเสียงที่ได้ยิน ได้แก่ ความสามารถในการจำคุณสมบัติหรือลักษณะของทำนอง จังหวะ ลีลาต้นได้
 5. การพัฒนาเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องประโยชน์ของบทเพลง หรือเสียงประสาน และรูปพรรณ
 6. การรับรู้เกี่ยวกับรูปแบบของบทเพลง
 7. ความสามารถในการฟังเพลงและดูโน้ตเพลงนั้น ๆ ประกอบไปด้วย โดยมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโน้ตเพลงนั้น ๆ

ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการสอนฟัง

ในการสอนฟังเพื่อให้ผู้เรียนได้รับฟังบทเพลงต่าง ๆ อย่างมีความหมาย เกิดความเข้าใจและซาบซึ้งในดนตรีนั้น ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การเลือกเพลงเพื่อใช้สอนฟังควรให้เหมาะกับวัยของผู้เรียน การสอนการฟังในแต่ละระดับชั้นควรคำนึงถึงสมาธิและความพร้อมในการฟังของผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น ในระดับผู้เรียนประถมปีที่ 1 เพลงที่นำมาใช้ในการสอนฟังควรเป็นเพลงสั้น ๆ ยาวประมาณ 3-5 นาที ถ้าเป็นเพลงยาว ๆ ควรตัดตอนที่มีความไพเราะมาให้ฟังเพราะผู้เรียนในวัยนี้มีสมาธิช่วงสั้น ส่วนในระดับประถมปีที่ 5-6 หรือระดับมัธยมศึกษาความยาวของเพลงสามารถยาวมากกว่า 10 นาทีได้
2. เพลงที่นำมาใช้ในการสอนฟังควรมีความเร้าใจต่าง ๆ กัน ไม่ว่าผู้เรียนในระดับใดก็ตามควรได้ฟังเพลงที่มีความเร้าใจและเร็ว เพื่อเรียนรู้ความรู้สึกที่ได้จากเพลงในลักษณะต่าง ๆ
3. ควรแนะนำให้ผู้เรียนฟังในสิ่งที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ เพราะการฟังโดยไม่ทราบจุดมุ่งหมายทำให้ผู้เรียนไม่มีหลักยึด ทำให้ไม่ทราบว่าฟังอะไรแน่ โดยเฉพาะผู้เรียนในระดับประถมศึกษาหรือระยะแรกของการสอนฟัง
4. ผู้เรียนควรมีโอกาสรับฟังเพลงนั้น ๆ มากกว่า 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนชินกับเพลง ซึ่งช่วยให้เข้าใจและซาบซึ้งในดนตรีได้ ดังนั้นในช่วงหนึ่งภาคการศึกษา ผู้สอนควรนำเพลงที่สอนไปแล้วมาให้ผู้เรียนฟังอีกเป็นครั้งคราวเสมอ ๆ
5. เครื่องเสียงที่ใช้ในการสอนฟังควรมีคุณภาพดีเพื่อช่วยให้การฟังเป็นการรับรู้ที่สมบูรณ์ การใช้เครื่องเสียงที่มีคุณภาพไม่ดีทำให้การรับฟังไม่ไพเราะเท่าที่ควร ซึ่งเป็นผลทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับอรรถรสของดนตรีอย่างเต็มที่
6. กิจกรรมประกอบการสอนฟัง เช่น การเคลื่อนไหว การร้องแนวทำนองสำคัญของเพลงเป็นสิ่งช่วยให้ผู้เรียนฟังได้ดีขึ้น ผู้สอนจึงควรคำนึงถึงกิจกรรมประกอบการสอนฟังเสมอ
7. ควรให้ผู้เรียนทราบที่มาของเพลง หรือประวัติผู้ประพันธ์เพลงด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญหรือความหมายของบทเพลงได้ดี
8. บทเพลงที่ใช้ในการสอนฟังควรเป็นบทเพลงประเภทต่าง ๆ ทุกประเภท เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เพลงต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้เรียนควรได้ฟังเพลงที่มีคุณค่าทางศิลปะด้วย เพื่อการพัฒนาความซาบซึ้งในสุนทรียรสของดนตรี ซึ่งเป็นความมุ่งหมายสูงสุดของการฟัง

การเตรียมการสอนฟัง

โดยปกติไม่ว่าจะสอนทักษะคนตรีใด ๆ การฟังมักจะต้องเป็นกิจกรรมอันดับแรกที่สุดที่ต้องกระทำเนื่องจากการฟังเป็นทักษะที่ผู้เรียนต้องรับรู้ เพื่อที่จะปฏิบัติทักษะอื่น ๆ ได้ เช่น การร้อง การเล่น หรือการเคลื่อนไหว อย่างไรก็ตามในบางครั้งการสอนฟังทำได้ยากกว่าการสอนร้อง เล่น หรือการเคลื่อนไหว เนื่องจากการฟังเป็นเรื่องของการรับรู้เข้าไปมิใช่เป็นการแสดงออกมาดังเช่น

การร้อง หรือการเคลื่อนไหว ดังนั้นในการสอนฟังเพื่อให้ผู้เรียนสนใจ และได้รับสิ่งต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ผู้สอนควรมีการเตรียมการสอนฟังคือ

1. ผู้สอนฟังบทเพลงที่จะใช้สอนก่อนจนเข้าใจ และทราบว่า ควรแนะนำหรือเสนอแนะการฟังอย่างไรเกี่ยวกับบทเพลงนั้น โดยควรหาจุดเด่นเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรีที่มีอยู่ในบทเพลงนั้น และเน้นไปที่จุดนั้นเวลาสอนฟัง

2. ในขั้นต่อมา ผู้สอนจึงเริ่มวางแผนการจัดประสบการณ์สอนฟัง โดยหาเทคนิควิธีช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในจุดเด่นขององค์ประกอบดนตรีที่มีอยู่ในบทเพลงนั้น

3. ผู้สอนควรหาวิธีทางให้ผู้เรียนตอบสนองต่อบทเพลงที่ฟังเนื่องจากความนึกคิดของผู้เรียนเอง โดยอาจแสดงออกในรูปของ การสื่อสารพูดจา การเคลื่อนไหว การเล่น การแสดงหรือการสื่อสารทางใดทางหนึ่ง

4. ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้มีลักษณะของการยอมรับการแสดงออกของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนกล้าแสดงความรู้สึกที่มีต่อบทเพลงที่ฟังออกมาเป็นความหมายที่ทุกคนเข้าใจหรือรับรู้ได้

ด้วยการเตรียมตัวที่ดีของผู้สอน องค์ประกอบเด่นของบทเพลงที่ใช้สอนการฟังจะได้รับการเน้นให้ผู้เรียนได้รับฟัง ด้วยการสร้างบรรยากาศในการสอนให้เหมาะสม ผู้เรียนจะแสดงออกให้เห็นว่าตนนั้นมีความเข้าใจต่อการฟังได้ และเป็นการเร้าให้ผู้เรียนที่ยังไม่สามารถรับรู้ หรือตอบสนองต่อการฟัง เกิดการแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกที่ได้จากบทเพลง หรือการแสดงออกโดยการแสดงที่เหมาะสมย่อมให้ผลเช่นเดียวกัน ความมั่นใจในการแสดงของผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีมากขึ้น ทำให้ความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นด้วย ในที่สุดผู้เรียนจะรู้สึกว่าตนมีความสามารถในการรับรู้เกี่ยวกับการฟังและการสนองตอบต่อดนตรี ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในดนตรีได้ในเวลาต่อมา

กิจกรรมการฟัง

ถ้าการจัดกิจกรรมการฟังกระทำให้อุณหภูมิเหมาะสม มีการจัดบทเพลงประกอบการฟังจากง่ายไปยากกิจกรรมการฟังจะเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกพอใจและชื่นชมในตนเองได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกว่าตนมีความเข้าใจในบทเพลงที่ฟัง และทราบว่าตนเองมีความสามารถที่จะเรียนรู้ดนตรีได้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และมีความต้องการที่จะศึกษาหาความรู้ด้านดนตรีเพิ่มขึ้น ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการฟังจึงควรจะได้เลือกสรรบทเพลงให้เหมาะสมกับผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนในระดับประถมต้นควรฟังเพลงที่ค่อนข้างสั้น และถ้ามีภาพประกอบหรือเรื่องราวประกอบด้วยจะดี เนื่องจากดนตรีเป็นโสตศิลป์การพยายามสร้างภาพให้ผู้

เรียนเห็นได้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในดนตรีมากขึ้น เมื่อผู้เรียนโตขึ้นความเข้าใจในดนตรีมีมากขึ้น บทเพลงที่ใช้ประกอบกิจกรรมการฟังควรเป็นประเภทบริสุทธิ์ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ความรู้สึกไปกับเสียงของดนตรีแท้ ๆ

สิ่งหนึ่งที่ช่วยให้การฟังมีความหมาย หรือผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเพลงที่ฟังได้ คือ ความคุ้นเคยกับบทเพลงที่ฟัง การจัดกิจกรรมการฟังจึงควรเอาเพลงที่ฟังไปแล้วมาให้ผู้เรียนฟังอีก เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย อย่างไรก็ตาม ในการนำเอาบทเพลงที่เคยฟังไปแล้วมาเรียนซ้ำอีกนั้น ควรมีเทคนิควิธีในการนำเสนอ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกไม่เบื่อหน่าย แต่เป็นการเรียนรู้ของที่เคยเรียนไปแล้วให้เข้าใจลึกซึ้งขึ้น

กิจกรรมที่ช่วยให้การสอนฟังมีความหมายและผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เป็นผู้กระทำกิจกรรมมีอยู่มากมายหลายวิธี ต่อไปนี้เป็นข้อเสนอแนะกิจกรรมบางอย่างที่สามารถใช้ประกอบการสอนฟัง

1. ให้ผู้เรียนแต่ละคน หรือเป็นกลุ่มศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติของผู้แต่งเพลง และประวัติและลักษณะของบทเพลง
2. ให้ผู้เรียนร้องหรือเล่นทำนองหลักของเพลงที่จะฟัง
3. ให้ผู้เรียนหาภาพที่สามารถแสดงลักษณะหรือความรู้สึกของบทเพลงที่เรียนอยู่
4. จัดแสดงดนตรีโดยนำเพลงที่สอนฟังมาร้องหรือบรรเลง
5. จัดให้มีวันฟังเพลง และให้ผู้เรียนนำเพลงที่ตนชอบมาเปิดให้เพื่อน ๆ ฟัง และให้อธิบายถึงเพลงนั้นพร้อมทั้งให้เหตุผลว่าเหตุใดจึงชอบเพลงดังกล่าว
6. ให้ผู้เรียนช่วยกันจัดกระดานนิเทศโดยแสดงถึงบทเพลงที่เป็นที่ชื่นชอบของผู้เรียน
7. ให้ผู้เรียนคิดทำทาง หรือเรื่องราวประกอบบทเพลงที่ฟัง

(ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์, 2538 : 29-34)

ข้อเสนอแนะการสอนฟัง

ในการฟังแต่ละบทเรียน ย่อมมีจุดเน้นต่างกันออกไป ทั้งนี้เนื่องมาจากประเภทของเพลงที่นำมาสอนจุดมุ่งหมายที่ต้องการเน้นในบทเพลงหนึ่ง ๆ ตลอดทั้งความพร้อมของผู้เรียนและสภาพการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม การสอนฟังย่อมมีหลักที่ผู้สอนสามารถยึดไว้เป็นแนวทางขั้นพื้นฐาน และนำเอาหลักการสอนฟังนี้ไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับแต่ละบทเรียนต่อไป หลักการที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นเพียงข้อเสนอแนะที่ผู้สอนควรนำไปพิจารณาใช้อีกทีหนึ่ง เบอ์เกอร์ชอน และบอร์ดแมน (ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์, 2534 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Bergethon, Bjornar and Eunice Boardman, 1979)

1. แนะนำบทเพลง ในขั้นนี้ควรมีการเร้าให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการฟังบทเพลงที่จะสอนโดยคำนึงถึงความพร้อมในการฟังของผู้เป็นหลัก การเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเพลงอาจเป็นการเชื่อมโยงบทเพลงกับเหตุการณ์ที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ หรือเชื่อมโยงโดยใช้ผู้ประพันธ์เพลงเป็นหลัก โดยกล่าวถึงผู้ประพันธ์เพลงที่ผู้เรียนรู้จัก และกล่าวว่าเพลงที่จะฟังเป็นผลงานอีกชิ้นหนึ่งของผู้เรียนฟังเพื่อเกิดความคุ้นเคยและสนใจก่อนฟังเพลงที่จะสอนต่อไป
2. แนะนำการฟัง ก่อนฟังเพลง ควรแนะนำให้ผู้เรียนทราบถึงลักษณะของบทเพลงและองค์ประกอบที่ผู้เรียนควรได้จากการฟังเสียก่อน จึงค่อยเปิดเพลงให้ผู้เรียนฟัง
3. เปิดเพลงทั้งเพลง การเปิดเพลงให้ผู้เรียนฟังควรเปิดให้ฟังทั้งเพลง ถ้าเพลงนั้นไม่ยาวจนเกินไป ถ้าเป็นเพลงยาวมากควรเปิดให้ฟังเป็นตอน ๆ หรือท่อน ๆ ไม่ควรให้ฟังเพียงนิดหน่อยหรือไม่จบตอน
4. สนทนาถึงองค์ประกอบสำคัญที่ผู้สอนแนะนำให้ฟัง ว่าผู้เรียนได้ยินและมีความเข้าใจเพียงใด นอกจากนี้ควรสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือสิ่งที่ได้จากการฟัง นอกเหนือไปจากสิ่งที่ผู้สอนตั้งใจให้ผู้เรียนฟัง
5. เปิดเพลงให้ฟังอีกครั้ง ในลักษณะเดียวกับข้อ 3
6. สนทนาถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ของบทเพลงที่ต้องการให้ผู้เรียนทราบ และซ้ำขั้นตอนที่ 3, 4 และ 5 เท่าที่คิดว่าจำเป็น
7. นำกิจกรรมดนตรีอื่น ๆ มาสอดแทรกผสมผสานในระหว่างกิจกรรมการฟัง เช่น การร้อง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหว เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในการฟัง และเป็นการเปลี่ยนอิริยาบถ รวมทั้งฝึกปฏิบัติดนตรีอื่น ๆ กันด้วย (ณรุทธ์ สุทธจิตต์ 2534 : 13 –19)

สรุปได้ว่าการฟัง เป็นทักษะดนตรีพื้นฐานที่จำเป็นมากทักษะหนึ่ง เนื่องจากการจะปฏิบัติทักษะ ใด ๆ ทางดนตรีต้องใช้การฟังเพื่อให้เกิดความคิดก่อน แล้วจึงปฏิบัติทักษะนั้น เช่น การร้อง การเล่น ดังนั้นการฟังจึงควรได้รับการเน้นตั้งแต่เด็กเป็นต้นมา ลักษณะของการฟังที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทางดนตรีคือ การฟังโดยรับรู้เพราะเป็นการฟังที่ผู้ฟังมีการศึกษาบทเพลงให้เข้าใจ และในขณะที่ฟังเพลงมีความตั้งใจฟังอย่างจริงจัง ทำให้การฟังดนตรีมีคุณค่า เกิดสุนทริยรสและความซาบซึ้งอย่างแท้จริงได้ในที่สุด

การร้อง (Singing)

การร้องจัดได้ว่าเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เด็กเมื่อเริ่มออกเสียงได้ ก็เริ่มส่งเสียงออกมาในลักษณะของการร้องเพลง เด็กมักพยายามเลียนแบบเสียงที่ได้ยินเสมอ ถ้าเสียงที่ได้ยินเป็นเสียงการร้องเพลง เด็กก็พยายามจะร้องตามเสียงที่ได้ยิน ซึ่งในระยะแรก ๆ อาจจะฟังดูไม่เป็นการทำนอง แต่สังเกตได้ว่าเด็กเลียนแบบทำนองที่ได้ยิน โดยการร้อง ซึ่งมีลักษณะของการพูด ในเวลาต่อมาเด็กอาจฮัมทำนองเพลงด้วยตนเอง ซึ่งแสดงว่าเด็กเริ่มมีแนวคิดในการร้องเพลง มีความสนใจและต้องการแสดงออกทางดนตรี จึงอาจกล่าวได้ว่าการร้องเพลงเป็นกิจกรรมการแสดงออกทางดนตรีที่เด็กกระทำได้เป็นอันดับแรก และเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรีและความซาบซึ้งในดนตรีต่อไป นอกจากนี้การร้องเพลงยังเป็นสื่อการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กอีกด้วย การร้องเพลงจึงเป็นกิจกรรมดนตรีที่จำเป็นอย่างหนึ่งในการเรียนการสอนดนตรี โดยเฉพาะในระดับปฐมวัยและประถมศึกษา

โดยนัยนี้ การร้องจึงเป็นกิจกรรมดนตรีที่มีความสำคัญมาก ด้วยเหตุผลสองประการ คือ ประสพการณ์ดนตรีส่วนใหญ่มักจะใช้การร้องเพลงเป็นพื้นฐานเพื่อที่จะนำไปสู่การเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ทางดนตรี และการร้องเป็นกิจกรรมดนตรีที่ช่วยให้เด็กค้นพบ และใช้เสียงของดนตรีเป็นสื่อหรือเครื่องดนตรี ในการแสดงออกทางดนตรี ดังนั้นการร้องจึงเป็นประสพการณ์ที่ผู้สอนดนตรีจัดเตรียมขึ้นอย่างมีหลักการและจุดมุ่งหมายการสอนที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในด้านการร้อง และประสพการณ์ดนตรีอื่น ๆ ควบคู่กันไป ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจสนใจเกี่ยวกับการร้องและทำให้ผู้เรียนรักและซาบซึ้งดนตรีได้ในที่สุด (ณรุทธ์ สุททธิจิตต์, 2534 : 35)

ประเภทของการร้องเพลง

การร้องโดยทั่วไปสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การร้องเสียงเดียว (Unison Singing) การร้องเสียงเดียว คือการร้องที่ทำนองเพียงแนวเดียว โดยอาจจะใช้ผู้ร้องคนเดียว ซึ่งเป็นการร้องเดี่ยว (solo singing) หรือมีผู้ร้องร่วมกันหลายคน คือการร้องหมู่ (unison singing) การสอนร้องเพลงในชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็นในวิชาดนตรี หรือวิชาอื่น ๆ ที่ใช้เพลงเป็นสื่อการเรียนมักใช้การร้องหมู่เสมอ คือทุกคนร้องทำนองเดียว การร้องเดี่ยวหรือร้องโดยผู้ร้องคนเดียวมักไม่ค่อยได้พบเห็นนักในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ หรือแม้แต่ในวิชาดนตรี เพราะในการเรียนการสอนดนตรีจะเน้นไปที่กิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วมกระทำด้วยกัน

2. การร้องประสานเสียง (Part-singing) การร้องประสานเสียง คือการร้องที่มีแนวทำนองและแนวประสานหรือแนวทำนองอื่น ๆ มากกว่าหนึ่งแนว ร้องไปในขณะเดียวกัน ดังนั้นในการร้องเพลงประสานเสียง จึงมีการแบ่งผู้ร้องออกเป็นสองกลุ่มเป็นอย่างน้อย และแต่ละกลุ่มมีแนว

ทำนองหรือแนวประสานเสียงเป็นของตนเองโดยเฉพาะ จะเห็นได้ว่าการร้องเพลงประสานเสียง เป็นการสอนที่ต่างไปจากการร้องเสียงเดียว ซึ่งมีเทคนิควิธีการร้อง และประเภทของเพลงที่ใช้ร้อง หลายลักษณะดังจะกล่าวถึงต่อไป

การร้องเสียงเดียว

โดยปกติเด็กมักชอบและสนุกสนานกับการร้องเพลง เว้นเสียแต่ว่าเด็กบางคนอาจได้รับ ประสบการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาเกี่ยวกับการร้องเพลง ทำให้กลายเป็นคนที่ไม่ชอบและไม่สนใจร้อง เพลง ดังนั้นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของการสอนร้องเพลง คือ การสร้างความพึงพอใจในการร้อง เพลงให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานรักในการร้องเพลง นอกจากนี้ความมุ่งหมาย หลักอีกประการหนึ่งของการสอนร้องเพลงคือ ให้ผู้เรียนมีทักษะในการร้องเพลง กล่าวคือ สามารถ ร้องเพลงได้ถูกต้องตามระดับเสียงจังหวะและลีลาของเพลง ในการสอนการร้องเพลงมีข้อควรคำนึง ทั่ว ๆ ไป คือ

1. ผู้เรียนควรมีโอกาสได้ร้องเพลงทุกประเภท กล่าวคือ เพลงไทย เพลงไทยสากล เพลง พื้นเมือง เพลงนานาชาติ และเพลงอมตะของคนตรีตะวันตก
2. เลือกสรรบทเพลงที่นำมาร้องให้เหมาะกับวัยและความสามารถของผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้ เรียนสนใจ สนุกสนานกับการร้องเพลง
3. ในการเรียนร้องเพลง ผู้เรียนควรมีโอกาสในการเรียนรู้องค์ประกอบดนตรีที่สำคัญ ๆ ที่ปรากฏอยู่ในเพลงนั้น ๆ เพื่อการพัฒนาการด้านร้องเพลง และสาระดนตรีไปในขณะเดียวกัน
4. ผสมผสานกิจกรรมการร้องเพลงกับกิจกรรมดนตรีอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะ ดนตรีทุกด้านไปพร้อม ๆ กัน

ข้อควรคำนึง เหล่านี้ช่วยให้การจัดกิจกรรมการร้องเพลงมีความหมายต่อผู้เรียน ทำให้ผู้ เรียนมีพัฒนาการด้านการร้องเพลงเป็นขั้นตอน และเรียนรู้เนื้อหาสาระดนตรีไปในขณะเดียวกัน ซึ่งเป็นผลทำให้ผู้เรียนรักการร้องเพลง เข้าใจและซาบซึ้งในดนตรีต่อไป

พัฒนาการด้านดนตรีเนื่องมาจากการร้อง

ในการสอนการร้องอย่างมีความหมาย ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านดนตรีอย่างสมบูรณ์ ได้ ดังนั้นการเลือกเพลงที่จะมาใช้สอนร้องและการจัดกิจกรรมดนตรีเกี่ยวกับการร้องย่อมมีส่วน ช่วยพัฒนาความสามารถด้านดนตรีของผู้เรียนทั้งสิ้น ในการจัดกิจกรรมการร้องเพลงควรนำไปสู่ พัฒนาด้านการร้องและความเข้าใจเกี่ยวกับสาระดนตรี ดังนี้

1. พัฒนาการด้านการร้อง

- 1.1 มีความสามารถในการร้องอย่างสบาย ๆ แม้ว่าบทเพลงช่วงกว้างของท่านเองที่กว้าง
- 1.2 สามารถร้องด้วยเสียงที่มีคุณภาพหรือเสียงที่ไพเราะ ถูกต้องกับประเภทของบทเพลง

เพลง

- 1.3 สามารถร้องเพลงได้ถูกต้องตามระดับเสียง ไม่เพี้ยน
- 1.4 สามารถร้องเพลงได้อย่างมีลีลา แสดงความรู้สึกตามลักษณะของบทเพลง

2. พัฒนาการด้านความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี

2.1 ความรู้สึกในเรื่องลักษณะของเสียง ได้แก่ ความเร็ว-ช้าของจังหวะ ความดัง-ค่อย อารมณ์เพลง

2.2 ความเข้าใจในเรื่องประโยคของบทเพลง ความเหนือและความแตกต่างของรูปแบบของบทเพลง

2.3 ความรู้สึกเกี่ยวกับลักษณะของแนวทำนองที่มีการเคลื่อนที่ไปในลักษณะต่าง ๆ

2.4 การรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึกที่ได้จากบันไดเสียงเมเจอร์ และไมเนอร์

2.5 ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของประโยคทางดนตรีกับเนื้อเพลง (แนวทำนองและเนื้อเพลง)

2.6 ความเข้าใจเกี่ยวกับศัพท์ต่าง ๆ ทางดนตรีที่มีอยู่ในบทเพลง เช่น p (ค่อย), f (ดัง), rit. (ค่อย ๆ ช้าลง), cres. (ค่อย ๆ ดังขึ้น) เป็นต้น

2.7 ความเข้าใจเรื่องตัวโน้ตดนตรี และความสามารถในการอ่านและใช้โน้ตดนตรี

ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการสอนร้อง

ในการสอนร้องเพลงสิ่งสำคัญผู้สอนควรเน้นมากที่สุด คือ การร้องเพลงได้ถูกต้องกับระดับเสียงกล่าวคือ ผู้เรียนสามารถรับรู้และควบคุมตนเองให้เปล่งเสียงออกมาได้ถูกต้องตามระดับเสียงที่ได้ยิน หรือระดับเสียงของตัวโน้ตที่บันทึกไว้ในบทเพลง สิ่งนี้เป็นสิ่งเดียวที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้จากการร้องเพลงเท่านั้น แม้การร้องเพลงจะต้องร้องให้ถูกต้องทั้งจังหวะและระดับเสียง แต่จังหวะอาจเรียนรู้ได้จากกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมเข้าจังหวะ การตบมือ แต่การร้องเพลงให้ถูกต้องตามระดับเสียงจะเรียนรู้ได้ ก็จากการร้องเพียงอย่างเดียว จึงอาจกล่าวได้ว่าสิ่งแรกที่ทำทนายผู้สอนดนตรี คือ การสอนให้ผู้เรียนรู้จักควบคุมระดับเสียง โดยเฉพาะผู้เรียนในระดับประถมศึกษา เพราะมีนักเรียนบางคนไม่สามารถเปล่งเสียงได้ตามที่ตนต้องการได้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น

1. ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องระดับเสียง คือ ไม่มีแนวคิดเกี่ยวกับระดับเสียงสูงต่ำ

2. ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการร้องเพลงมาก่อนเลย เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางบ้านไม่สนับสนุนให้เด็กของตนร้องเพลง

3. นักเรียนบางคนไม่เคยรู้สึกเลยว่า ในขณะที่ตนคิดกำลังร้องเพลงอยู่นั้น แท้จริงแล้วตนมิได้ร้องเพลง เพียงแต่พูดหรือท่องเนื้อเพลงเท่านั้น เนื่องจากตนไม่ค่อยให้ความสนใจกับการร้องว่าร้องถูกต้องหรือไม่

4. นักเรียนบางคนอาจไม่สนใจในการร้องเพลง เพราะไม่มีความรู้สึว่าการร้องเพลงเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ หรือสนุกสนานแต่อย่างใด

5. ไม่มีความสามารถที่จะร้องเพลงเนื่องจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย หรือการพัฒนาการด้านอารมณ์ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ผู้สอนไม่สามารถช่วยเหลือได้

การสอนให้ผู้เรียนรู้จักควบคุมระดับเสียงของตนเองนั้นมีอยู่ด้วยกันหลายวิธีแต่ละวิธีเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนหรือตัวผู้เรียนแต่ละคน อย่างไรก็ตามหลักการกว้าง ๆ ในการสอนให้ผู้เรียนรู้จักควบคุมระดับเสียงของตนที่กล่าวถึง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมต่อไป คือ

1. จัดสภาพการเรียนการสอนให้มีกิจกรรมการร้องสม่ำเสมอ โดยให้มีความหลากหลายของลักษณะการร้อง ผู้สอนควรร้องเพลงให้นักเรียนฟัง และร้องร่วมไปกับนักเรียน จนกระทั่งนักเรียนมีความรู้สึก การร้องเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งคล้าย ๆ กับการพูดคุย

2. ดึงความสนใจของนักเรียนมาสู่เรื่องระดับเสียง (สูง-ต่ำ) และแนวทำนอง (ขึ้น-ลง) โดยการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหว หรือการใช้เครื่องดนตรีประเภททำทำนอง เช่น เปียโน เบลระนาด

3. ใช้เกมต่าง ๆ ที่เน้นเรื่องระดับเสียง เพื่อให้ให้นักเรียนคุ้นเคยกับระดับเสียงหนึ่ง ๆ และพยายามเปล่งเสียงให้ถูกต้องกับระดับเสียงที่ได้ยิน

4. เน้นเรื่องการเคลื่อนที่ของแนวทำนอง (melodic contour) โดยการใช้แผนภูมิ การเคลื่อนไหว หรือระดับสูงต่ำของมือ และแสดงแนวทำนอง โดยใช้แผนภูมิ การเคลื่อนไหว หรือระดับสูงต่ำของมือ

5. ใช้แนวทำนองสั้น ๆ ในการโต้ตอบระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเลียนเสียงแนวทำนองนั้น ๆ ปกติแนวทำนองมักจะประกอบด้วยระดับเสียงเพียง 2-3 เสียงเท่านั้น

6. ช่วยให้ผู้เรียนที่มีปัญหาเห็นปัญหาและร่วมมือกันแก้ไข

หลังจากที่ผู้เรียนสามารถบังคับเสียงได้แล้ว ได้แก่ ร้องเพลงได้ถูกต้องตรงระดับเสียงไม่เพี้ยนสิ่งต่อมาที่ควรเน้นเกี่ยวกับเรื่องของการร้อง คือ คุณภาพของการร้อง ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทคนิควิธีร้อง เพื่อให้ได้เสียงที่ไพเราะเหมาะสมกับประเภทของเพลงที่ร้อง คุณภาพของการร้องควรได้รับการเน้นตลอดเวลาเพราะเป็นเรื่องที่เรียนรู้ได้จากการปฏิบัติ ถ้าผู้สอนละเลยมิได้เน้นคุณ

ภาพของการร้อง ผู้เรียนย่อมไม่เห็นความสำคัญ ผลที่ได้คือการร้องที่ไม่มีคุณภาพ แม้ผู้เรียนมีโอกาสได้ร้องเพลงตลอดมาก็ตาม สิ่งที่ควรคำนึงถึงต่อมา คือ การพัฒนาช่วงกว้างของเสียง (range) โดยปกติเมื่อเด็กโตขึ้นช่วงกว้างของเสียงจะค่อย ๆ กว้างขึ้น แต่ถ้ากิจกรรมการร้องเพลงเน้นเรื่องช่วงกว้างของเสียงด้วยจะทำให้การร้องของผู้เรียนพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องช่วงกว้างดีขึ้น นอกจากนี้สิ่งที่ควรเน้นในการร้องเพลง คือ การหายใจให้ถูกต้องตามวรรคตอนและจังหวะของบทเพลง การใช้ลีลาการร้องให้เหมาะสมกับอารมณ์เพลง

นอกเหนือไปจากเรื่องเกี่ยวกับระดับเสียงแล้ว การสอนร้องเพลงควรคำนึงถึงสิ่งอื่น ๆ อีก เพื่อช่วยให้การสอนร้องเพลงน่าสนใจ เช่น

1. ภาพจากบทเพลง ถ้าเนื้อหาของบทเพลงแทนได้ด้วยภาพ ควรมีภาพประกอบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสนใจร้อง หรืออาจให้ผู้เรียนวาดภาพประกอบเรื่องหลังการร้องเพลงด้วย

2. เนื้อหาของบทเพลง ถ้าเนื้อหาของบทเพลงเป็นเรื่องราวที่มีความหมายหรือประกอบไปด้วยสาระ การอภิปรายถึงเนื้อหาของเพลงจะทำให้ผู้เรียนสนใจและอยากร้องเพลงนั้น ๆ ได้

3. จังหวะของบทเพลง ถ้าบทเพลงมีจังหวะที่เด่นน่าสนใจ ผู้สอนควรให้ผู้เรียนรู้จักสัมผัสกับจังหวะดังกล่าวก่อนการร้องเพลง เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับจังหวะนั้น โดยอาจให้ผู้เรียนตบจังหวะตามผู้สอนจนได้ก่อน ซึ่งกิจกรรมนี้อาจดำเนินไปในชั่วโมงเดียวกับการสอนเพลงนั้น ๆ หรือจัดขึ้นในชั่วโมงก่อนการสอนเพลงนั้น ๆ ก็ได้

4. ความสัมพันธ์ของบทเพลงและตัวผู้เรียน ในบางครั้งการสอนเพลงอาจนำสาระที่มีในบทเพลง ไม่ว่าจะเป็นองค์ประกอบดนตรี หรือเนื้อเพลงมาสัมพันธ์กับประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อสร้างความสนใจและจูงให้ผู้เรียนอยากร้องเพลง

ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นข้อควรคำนึงเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวผู้เรียน และลักษณะของบทเพลงที่จะนำมาสอน ข้อควรคำนึงประการถัดมาคือ แนวคิดในการเตรียมการสอนว่า ควรสอนบทเพลงที่ตั้งใจเลือกเอาไว้ได้อย่างไรจึงเหมาะสมกับผู้เรียน และเหมาะสมกับลักษณะของบทเพลง ในการเตรียมการสอนควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. เพลงที่นำมาสอนควร โดยให้ผู้เรียนได้จากความจำ หรือควรสอนโดยให้ผู้เรียนเห็นและอ่านโน้ต โดยปกติถ้าเป็นเพลงสั้นควรสอนให้ผู้เรียนร้องได้จากความจำ ถ้าเพลงที่นำมาสอนเป็นเพลงยาว หรือองค์ประกอบบางอย่างที่ยากแก่การจดจำ ควรสอนโดยให้ผู้เรียนเห็นและอ่านโน้ต

2. ผู้สอนร้องเพลงเองหรือใช้แผ่นเสียงหรือเทป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมหรือโอกาส เช่น ถ้าเพลงดังกล่าวผู้สอนไม่สามารถร้องได้ ควรใช้แผ่นเสียงหรือเทปจะดีกว่า แต่ถ้าผู้สอนสามารถร้องเพลงได้เอง ควรอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะสอนการร้องเพลงโดยตนเองเป็นผู้ร้อง

3. องค์ประกอบที่ควรเน้นในบทเพลง ผู้สอนควรพิจารณาว่าบทเพลงที่นำมาใช้สอน ร้องนั้น มีองค์ประกอบดนตรีใดที่ควรเน้น ซึ่งอาจจะเป็นจังหวะ ทำนองหรือลักษณะของเสียง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้สอน และลักษณะ โครงสร้างของบทเพลง

4. ขั้นตอนการสอนบทเพลง ผู้สอนควรคิดพิจารณาว่าลำดับขั้นตอนการสอนลักษณะใด จะเหมาะกับบทเพลง เพราะบทเพลงแต่ละบทอาจจะใช้ลำดับขั้นตอนการสอนต่าง ๆ กันไป เพื่อให้ ผู้เรียนได้รับความรู้และความสนุกสนานควบคู่กันไป

ข้อเสนอแนะการสอนร้อง

โดยทั่วไปเพลงต่าง ๆ ที่ผู้เรียนร้อง มักจะเรียนโดยการฟังผู้สอนร้องให้ฟัง หรือฟังจาก แผ่นเสียงหรือเทป ขั้นตอนในการสอนลักษณะนี้อาจมีลำดับดังนี้

1. ร้องหรือเปิดเพลงให้ฟังทั้งเพลง โดยแนะนำให้ผู้เรียนฟังบางสิ่งบางอย่างที่ช่วยให้ผู้ เรียนจดจำเพลงนั้นได้ โดยปกติมักจะเป็นการให้ฟังเนื้อหาที่สำคัญของบทเพลง หรือสื่ออารมณ์ จากบทเพลง

2. อภิปรายถึงเนื้อเพลง และให้ผู้เรียนฟังเพลงซ้ำอีก เพื่อให้ได้เนื้อร้องหรือคำบางคำที่ ยากแก่การจดจำ

3. อภิปรายถึงองค์ประกอบดนตรีของบทเพลงที่ต้องการเน้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ใน จุดมุ่งหมายการสอนดนตรีในควบการเรียนรู้ในตัวเอง เช่น พัฒนาการรับรู้ของผู้เรียนในเรื่องประโยค ของบทเพลง การเคลื่อนที่ของทำนอง ลักษณะของจังหวะของทำนอง เป็นต้น ในขั้นนี้อาจใช้สื่อ ต่าง ๆ เข้าช่วยเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจแนวคิดต่าง ๆ ที่ผู้สอนมุ่งหวังไว้ เช่น การเขียนแนวการ เคลื่อนที่ของแนวทำนองการเล่นลักษณะของจังหวะของทำนองโดยใช้เครื่องประกอบจังหวะ เป็นต้น

4. ร้องหรือเปิดเพลงให้ผู้เรียนฟังอีก เพื่อให้ผู้เรียนจับลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ในข้อ 3 ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

5. ลองให้ผู้เรียนร้องเพลงทั้งเพลงหรือถ้าเพลงนั้นยาว ควรให้ร้องทีละวรรค โดยให้ผู้ เรียนร้องเองก่อน ถ้ายังร้องไม่ได้ให้ฟังเพลงจากการร้องหรือเปิดเพลงอีก และให้พยายามร้องให้ได้ โดยอาจจะร้องตามผู้สอนก่อน และให้ร้องเองโดยลำพัง

6. ถ้าผู้เรียนยังไม่สามารถร้องได้ ให้ผู้เรียนช่วยกันบอกถึงปัญหาโดยผู้สอนและผู้เรียน ช่วยกันหาข้อแก้ไข จากนั้นเริ่มปฏิบัติกิจกรรมข้อ 2-ข้อ 5 ซ้ำอีกถ้าจำเป็น

7. ผู้เรียนร้องเพลงทั้งเพลงด้วยตนเองอีกทีหนึ่ง และช่วยกันประเมินการร้องเพลงว่า มี ข้อดีและข้อควรแก้ไขอะไรบ้าง เพื่อทำให้การร้องเพลงไพเราะขึ้น

8. ฝึกหัดการร้องเพลงโดยการนำกิจกรรมอื่น ๆ เข้ามาช่วย เช่น กิจกรรมเข้าจังหวะ หรือ กิจกรรมการเล่นเครื่องประกอบจังหวะ โดยอาจแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ สลับกันร้องและปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ

9. ในขณะที่ผู้เรียนร้องเพลง ถ้าพบผู้ใดร้องเพี้ยนผู้สอนควรพยายามแก้ไขทันที โดยให้ผู้เรียนผู้นั้นทดลองร้องตามผู้สอนในช่วงที่ร้องเพี้ยนสัก 2-3 ครั้ง ถ้ายังร้องเพี้ยนอยู่ ผู้สอนควรหาเวลา ช่วยเหลือผู้นั้นเป็นพิเศษต่อไป

จะเห็นว่าขั้นตอนต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้สามารถใช้สอนการร้องเพลงทั้งแบบสอนให้ร้อง โดยความจำและแบบให้ดูเนื้อเพลงและโน้ตเพลงได้ โดยถ้าผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนดูเนื้อโน้ตเพลง เนื่องจากเพลงยาว หรือต้องการให้ผู้เรียนอ่านโน้ตด้วย หรือเห็นเนื้อเพลงเพราะจดจำลำบาก ก็นำ เนื้อและโน้ตเพลงให้ผู้เรียนดูได้ตั้งแต่ขั้นที่ 1 หรือขั้นที่ 2 ตามเหมาะสมที่ผู้สอนเห็นสมควร

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าลำบากขึ้นการสอนร้องมีมากมายหลายวิธีที่กล่าวมาเป็นเพียงข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้สอนควรนำไปปรับปรุง หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการสอนร้องของตนเอง โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น บทเพลง ตัวผู้เรียน สื่อการสอน เป็นต้น (ณรุทธ์ สุทธจิตต์ 2534 :35-40)

สรุปได้ว่าการร้องคือทักษะดนตรีที่สำคัญอย่างหนึ่ง และเป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนสามารถทำได้ และเมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาการร้องอย่างถูกหลักเกณฑ์ ผู้เรียนสามารถร้องเพลงต่าง ๆ ได้ อดี ไม่ว่าจะเป็นเพลงร้องเสียงเดียวหรือการร้องเพลงประสานเสียง ทักษะเบื้องต้นที่จำเป็น สำหรับการร้องคือการฟัง ในการสอนร้องเพลงครั้งแรก จึงควรหัดให้นักเรียนรู้จักฟัง และควบคุมเสียงของตนเองให้ได้ ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไป ถ้าผู้สอนเน้นสิ่งเหล่านี้เสมอ ย่อมทำให้การร้องของผู้เรียนพัฒนาไปได้เรื่อย ๆ การร้องเพลงเสียงเดียวจัดเป็นกิจกรรมการร้องที่สามารถเหมาะสมกับผู้เรียนทุกเพศทุกวัย การร้องเพลงช่วยพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับทำนองของผู้เรียน เมื่อถึงระดับหนึ่ง ผู้เรียนควรสามารถอ่านโน้ตได้ ซึ่งจัดเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับการร้องอย่างหนึ่ง การร้องประสานเสียงควรเริ่มเมื่อผู้เรียนอยู่ในประถมปีที่ 2 ซึ่งควรเป็นการร้องประสานเสียงแบบง่าย ๆ ก่อน และค่อย ๆ พัฒนาการประสานเสียงไปเรื่อย ๆ ในระดับมัธยมศึกษา ควรจะมีการทดสอบเสียงร้องของผู้เรียนเพื่อแบ่งผู้เรียนตามกลุ่มเสียงที่เหมาะสมเมื่อมีการร้องประสานเสียงกิจกรรมการร้องเพลงควรมีทั้งการร้องเสียงเดียว ทั้งในรูปร้องเดี่ยว และการร้องหมู่ ควบคู่ไปกับการร้องประสานเสียง บทเพลงที่นำมาใช้สอนร้องควรมีการคัดเลือกให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน โดยคำนึงถึงลักษณะของทำนอง และจังหวะของบทเพลงเป็นสำคัญ

กิจกรรมนาฏศิลป์

ความหมายของคำว่า นาฏศิลป์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้คำจำกัดความของคำว่า “นาฏศิลป์” ไว้ว่า นาฏศิลป์เป็นคำนาม หมายถึง ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2519)

สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่า “นาฏศิลป์” ไว้ว่า นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะแห่งการฟ้อนรำ หรือศิลปะแห่งการละคร “ศิลปะ” คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นด้วยความชำนาญประณีตและสิ่งที่สร้างขึ้นนั้นจะกระทำให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจแก่ผู้ชมตามเจตนาของผู้สร้างได้ สิ่งที่เป็นธรรมชาติแม้จะงดงามร่าอารมณ์ เช่น ดอกไม้หรือทิวทัศน์ ก็ไม่ถือว่าเป็นศิลปะ การที่จะแสดงการฟ้อนรำหรือละครให้เป็นศิลปะ นอกจากจะแสดงด้วยความชำนาญชำนาญประณีต หรือคล่องแคล่วไม่ขัดเงินแล้ว จะต้องแสดงให้ถูกต้องตามแบบแผน หรือความมุ่งหมายของการแสดงแต่ละชนิดด้วย คือ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2522)

การแสดงระบำ ถ้าเป็นระบบที่มุ่งหมายความสวยงาม การฟ้อนรำจะต้องมีลีลาอันถูกต้อง ส่วน งดงาม ถ้าเป็นระบำคู่หรือระบำหมู่ ก็จะต้องมีความพร้อมเพรียงและสอดคล้องต้องกันด้วย และท่าทางที่ร่าเริงก็ต้องกลมกลืนกับทำนองดนตรี และขับร้อง

ถ้าเป็นระบำที่มุ่งหมายการบันเทิง การฟ้อนรำก็ต้องเป็นไปเพื่อความบันเทิง อาจไม่สวยงามนัก เช่น ระบำกอย หรือเงาะ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ต้องกลมกลืนกับทำนองดนตรีและขับร้องเสมอ

การแสดงระบำนี้ อาจนำไปแทรกไว้ในการแสดงละครก็ได้ หรืออาจนำระบำที่อยู่ในเรื่องละครออกมาแสดงเป็นเอกเทศ เช่น นำการรำอุชฌายพราหมณ์ จากละครเรื่อง พระคณศรัเสียงา หรือระบำดาวดึงส์จากละครศึกดาบรพรเรื่องสังข์ทองออกมาแสดงเป็นชุดโดยเฉพาะก็ได้

การแสดงละคร ศิลปะของการแสดงละคร จะต้องอยู่ในกรอบของแบบแผนหรือค่านิยมแพร่หลาย จนถือว่าเป็นแบบแผนแล้ว

นาฏศิลป์ เป็นวิชาที่ใช้แสดงออกทางลีลากระบวนการ ซึ่งต้องใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวแสดงความรู้สึกและอารมณ์ สิ่งนี้นักเรียนจะได้รับโดยตรงจากวิชานาฏศิลป์ ก็คือ รู้จักการวางท่าต่าง ๆ เพราะการฟ้อนรำนั้นจะต้องปฏิบัติอย่างสง่างาม การฟ้อนรำไม่ใช่แสดงแต่ท่าทางที่อ่อนช้อยจนน่าเวทนา หรือแสดงจนดูน่าเกลียดจนเกินไป แต่มีทั้งความอ่อนไหวและสง่างามอยู่ในท่าที่พร้อมกัน นาฏศิลป์ในระดับวิชาชีพจำเป็นต้องแยกออกตามลักษณะทางบุคลิกภาพของแต่ละคน เช่น เป็นพระ นาง ชกษ์ ลิง แต่สำหรับในชั้นต้น ๆ เช่นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนี้ก็เพียงแต่มุ่งหมายให้นักเรียนได้ทราบถึงการทรงตัว การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพื่อให้สามารถแสดงออกได้โดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นการฝืน เพราะฉะนั้นการฝึกหัดจนเกิดทักษะก็จะสามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ แต่พยายามสร้างสรรค์ให้ดีขึ้นเพื่อเหมาะสมกับ

ดนตรีและถ้อยคำในการขับร้องและเจรจา เช่น การวาดวงมาจากการเปลี่ยนท่าทาง การเดินนวยนาด ก็มาจากการเดินธรรมดา การใช้มือแสดงท่าทางต่าง ๆ ก็คือการใช้มือชี้เข้าตัว ชี้ไปในทิศทางที่ต้องการหรือแสดงมือประกอบการพูดทั่ว ๆ ไป นั่นเอง แต่ได้ประดิษฐ์ให้สวยงามขึ้นตามลักษณะทางนาฏศิลป์ (กรมสามัญศึกษา. 2532 : 46)

จากแนวทางที่กรมวิชาการสรุปไว้ให้เป็นแบบอย่าง ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เข้ากับเนื้อหาและกิจกรรมที่หลักสูตรกำหนด ทำให้เกิดแนวคิดที่จะจัดการสอนแบบบูรณาการเข้ากับวรรณคดี ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม เพราะทุกกิจกรรมที่อยู่ในหลักสูตรกำหนดไว้จะมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ ดังนั้นลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์จึงจะต้องมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การสอนตามลำดับขั้น เช่น สนทนาเพื่อสร้างความเข้าใจในกิจกรรมที่เรียน ใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ให้ผู้เรียนแสดงโดยเสรี ฝึกจังหวะของเพลงที่จะปฏิบัติ สาธิตกิจกรรมที่ถูกต้องโดยครูนำเสนอทีละคน ทีละวรรคให้นักเรียนฝึกตาม โดยให้นักเรียนปฏิบัติตามทีละวรรคทีละตอนจนจบกิจกรรม และให้ปฏิบัติผลัดเปลี่ยนกันเป็นกลุ่ม มีการทบทวน ต้องใช้กิจกรรมสัมพันธ์ โดยเป็นกิจกรรมที่ต้องการเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้สื่อการเรียน เช่น เครื่องเคาะจังหวะทุกคนให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมทุกคน โดยยึดความถนัดของผู้เรียน และที่สำคัญควรฝึกมารยาทของผู้แสดง ผู้ชม และผู้ฟังด้วย

ลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ ครูผู้สอนจะต้องแจ้งเนื้อเรื่องที่จะสอนและสื่อประกอบเนื้อร้องให้นักเรียนทราบ ให้โอกาสนักเรียนเลือกเพลงที่จะเรียนตามมติของห้องเรียน โดยใช้เสียงส่วนใหญ่ของผู้เรียน ถ้าเสียงข้างมากในการเลือกเพลงใด ให้เริ่มเรียนเพลงนั้น เมื่อเลือกเพลงได้แล้วก็อ่านบทเพลงและช่วยกันแปลความหมายของเพลง โดยครูเล่าประวัติของเพลงที่เรียนหรือถ้ามีเอกสารค้นคว้าเพียงพอ ควรจัดกลุ่มให้นักเรียนศึกษาประวัติความเป็นมาของเพลงนั้น ๆ ขั้นตอนต่อไปคือการฟังเพลงพร้อมทำจังหวะประกอบ ฝึกร้องตามเทป หรือจากครูผู้สอนทีละวรรค และร้องพร้อมกัน แบ่งกลุ่มฝึกร้องเพลง พร้อมคิดทำประกอบอย่างเสรี ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน สนทนาเกี่ยวกับเสียงเครื่องดนตรีที่กำกับจังหวะและบรรเลง และครูนำเครื่องดนตรีที่ปรากฏในเพลงที่นักเรียนฟังมาทดลองให้นักเรียนเล่นพร้อมอภิปรายการเรียนเรื่องเสียงและลักษณะของเครื่องดนตรี ให้นักเรียนฝึกทำเสียงโน้ตตามระดับเสียง 7 เสียง คือ โด เร มี ฟา ซอล ลา ที โดยให้นักเรียนฝึกทำเสียงโน้ตที่เรียนตามครูทีละวรรค ครูอธิบายอัตราจังหวะตัวโน้ตตามห้องเพลงในบรรทัด 5 เส้น อธิบายตำแหน่งของตัวโน้ตในระดับเสียงต่าง ๆ ลองให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเขียนตัวโน้ตตามครูกำหนดแล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน แล้วให้นักเรียนฝึกทำทั้งเนื้อร้องและโน้ตเพลงพร้อมกัน นอกจากนี้ครูควรแนะนำท่าทางที่เหมาะสม

ประกอบเพลง พร้อมอธิบายนาฏยศัพท์และภาษาทำนาฏศิลป์ ที่ใช้ทำทำประกอบเพลงด้วย โดยการดูเทป วิดีทัศน์การแสดงประกอบนั้น ๆ แบ่งกลุ่มแสดงโดยใช้การแสดงจริง ๆ หรือใช้เครื่องแต่งกายละครจริง (กรมวิชาการ. 2539 : 7-8)

สรุปได้ว่ากิจกรรมนาฏศิลป์ หมายถึงการรำรำในสิ่งที่มนุษย์เราได้ปรุงแต่งจากธรรมชาติ ให้สวยสดงดงามขึ้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายถึงแต่การรำเพียงอย่างเดียวจะต้องมีคนตรีเป็นองค์ประกอบไปด้วย จึงจะช่วยให้สมบูรณ์แบบตามหลักวิชานาฏศิลป์

จากลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมา จึงพอสรุปได้ว่ากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ จำเป็นที่ครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อครูเกิดความรู้เกิดความเข้าใจ เกิดทักษะ ก็นำเอากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมาบูรณาการเข้าด้วยกัน ทั้งเรื่องกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง รวมทั้งกิจกรรมนาฏศิลป์ เพราะทุกกิจกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรมและบุคลิกภาพ เน้นการเป็นคนช่างคิด ช่างทำและปรับตัวเข้ากับเปลี่ยนแปลงโดยใช้กิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์ การสอนดนตรีและนาฏศิลป์จึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

อรรพรรณ ขมวัฒนา และคณะ (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาดนตรีศึกษาที่มีส่วนสนับสนุนดนตรีไทยและศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในส่วนกลาง ผลของการวิจัย พบว่า วิชาดนตรีศึกษามีส่วนสนับสนุนดนตรีไทย โดยนักเรียนได้รับความรู้จากวิชาดนตรีศึกษาเน้นหนักทางทฤษฎีมากกว่าทางปฏิบัติ อุปสรรคในการเรียนการสอนดนตรีไทยในทรรณะของอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารที่สำคัญที่สุด คือขาดงบประมาณในการซื้อเครื่องดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคของการเรียนดนตรีไทยของนักเรียน ซึ่งต่างใช้ข้อคิดเห็นว่าอุปสรรคที่สำคัญคือขาดเครื่องดนตรีที่จะฝึกซ้อม ขาดผู้สอนและสถานที่สาเหตุของใจที่สำคัญที่ทำให้นักเรียนเล่นดนตรีไทยเป็นคือการที่มีพื้นฐานมาแต่เล็ก ๆ และพบว่า ความถนัดในดนตรีไทยของอาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีศึกษามีผลต่อการเล่นดนตรีไทยได้ของ นักเรียนที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ดังนั้นใน

การที่จะส่งเสริมและสนับสนุนคนตรีไทยให้เฟื่องฟูนั้น ผู้บริหารการศึกษาคควรให้ความสำคัญต่อคนตรีไทยโดยจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องดนตรีให้แก่โรงเรียนให้มากขึ้น และควรเน้นการสอนวิชาคนตรีไทยทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสม และโรงเรียนควรจัดหาอาจารย์ผู้สอนวิชาคนตรีศึกษาที่ถนัดทางคนตรีไทยมาสอนนักเรียนด้วย

นภค พลสวัสดิ์ (2526 : บทคัดย่อ) สมรรถภาพครูคนตรีที่โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษต้องการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ สมรรถภาพครูคนตรี ด้านวิชาการ ด้านการแนะแนวและปกครองชั้น ด้านการสอน และด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลการศึกษา เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า สมรรถภาพครูคนตรีตามความต้องการของครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษไม่แตกต่างกัน กล่าวคือครูและนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า สมรรถภาพด้านต่าง ๆ ทุกด้านเป็นสมรรถภาพที่จำเป็นมากสำหรับครูคนตรี และโดยเฉพาะสมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นสมรรถภาพที่จำเป็นอย่างยิ่ง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมรรถภาพครูคนตรีด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามความเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบอีกด้วยว่า สมรรถภาพครูคนตรี ด้านวิชาการคือ รู้จักวิธีบำรุงรักษาเครื่องดนตรีทั้งไทยและสากล เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษต้องการมากที่สุด

ฉันทนา อุดมสิน และเกื้อจิตต์ ฉิมทิม (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการสอนวิชา คนตรีและนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือผู้สอนวิชาคนตรีและนาฏศิลป์ 403 คน ผลของการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตรยังขาดแคลนหนังสือ คู่มือครู ตำรา หนังสืออ้างอิง สำหรับให้ครูศึกษา ครอบคลุมความรู้ความเข้าใจหลักสูตร จุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรวิชาคนตรีและนาฏศิลป์ด้านการเรียน การสอนครูสอนวิชาคนตรีและนาฏศิลป์โดยตรง มีน้อยไม่เพียงพอและไม่ได้รับการอบรมการใช้หลักสูตรวิชานี้มาก่อน ด้านการสื่อการสอนและเครื่องดนตรีสำหรับให้นักเรียนฝึกฝน ขาดเครื่องแต่งกายสำหรับชุดการแสดง ขาดงบประมาณในการสร้าง และซ่อมแซมสื่อการสอน ด้านบุคลากรเกี่ยวข้อง โรงเรียนขาดการติดต่อประสานงานกับแหล่งวิชาการทางด้านคนตรีนาฏศิลป์ และไม่ได้ได้รับความร่วมมือ ช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์เท่าที่ควร

สุรสิทธิ์ ปินะเล (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยแขนงคนตรีและนาฏศิลป์ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยแขนงคนตรีและนาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคามจำนวน

288 คน พบว่าครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยแขนงดนตรีและนาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 โดยส่วนรวมมีปัญหาระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาหลายด้านพบว่า ด้านสื่อการสอนและด้านเนื้อหาวิชา มีปัญหาอยู่ในระดับมากส่วนปัญหาด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านวัดผลประเมินผลมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยแขนงดนตรีและนาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก มีปัญหาการสอนไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

คลินเจอร์ (จิตภา วายโสภา. 2543 : 77 ; อ้างอิงมาจาก Klinger. 1996 : 985-A) มหาวิทยาลัยวอชิงตันศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมและการศึกษาดนตรี ครูผู้สอนดนตรี จากวัฒนธรรมต่าง ๆ ในระดับประถมศึกษา จนกลายเป็นข้อวิจารณ์ของครูผู้สอนวัฒนธรรมอื่น ๆ จุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการดนตรี โลกจากวัฒนธรรม การศึกษารวมข้อมูลโดยการสังเกต 3 ปี โดยการสังเกต สัมภาษณ์ เป็นสื่อและเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งสองโครงการ ระบบวัฒนธรรมที่หลากหลายในหลักสูตรคือการทดสอบผลจากการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการสอนได้อธิบายอย่างเปิดเผยในชั้นเรียนระดับประถม พบว่าครูออกแบบ หลักสูตรการศึกษาดนตรี จากวัฒนธรรมต่าง ๆ ครูได้เลือกเรียนจุดเริ่มต้นของดนตรีคือวัฒนธรรม ครูควรเตรียมความสนุกและความหมายที่สมบูรณ์สำหรับเด็ก ครูบางคนไม่เข้าใจต่อแก่นแท้ในบทบาทของครูดนตรีสำหรับการสอนดนตรี

ออ (จิตภา วายโสภา. 2543 : 77 ; อ้างอิงมาจาก Aub. 1996 : 990-A) ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษานี้มีจุดประสงค์เบื้องต้น เพื่อตรวจสอบตัวบ่งชี้ที่ดีที่สุด ที่จะทำนายความสามารถเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีในการประพันธ์เพลง ท่ามกลางตัวแปรที่ถูกเลือกไว้ในหมู่นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ตัวแปรที่คัดเลือกไว้ได้แก่ ประสบการณ์ทางดนตรีจากการศึกษาและแบบบังเอิญ ความนับถือตนเองด้านดนตรี ความถนัดทางดนตรี ผลสัมฤทธิ์ทางดนตรี ผลการเรียน ระดับสติปัญญา (IQ) และเพศความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ในการประพันธ์ดนตรี กับตัวแปรเหล่านี้ก็ถูกศึกษาตรวจสอบด้วย ผลการศึกษา พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ในการประพันธ์นั้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับประสบการณ์ เป็นแบบบังเอิญกับความถนัดกับผลสัมฤทธิ์และผลการเรียนหรือเกรดวิชาดนตรี ตัวทำนายความคิดสร้างสรรค์ในการประพันธ์ที่ดีที่สุด คือ ประสบการณ์ที่ไม่แบบบังเอิญ ผลสัมฤทธิ์ทางดนตรี และผลการเรียนดนตรี ซึ่งทั้ง 3 อย่างนั้นมีความสำคัญถึง 25 % ในหมู่วัยรุ่นทั้งหมดที่มีผลต่อคะแนนในการประพันธ์ นอกจากนี้ความถนัดทางดนตรีก็ยังเป็นส่วนหนึ่งในจำนวนตัวทำนายที่ดีที่สุด เมื่อมิติในการประพันธ์เพลงแต่ละคนถูกนำมา

พิจารณาด้วยตัวทำนายที่เข้มแข็งที่สุด ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ในการประพันธ์ก็คือ ประสบการณ์ด้านดนตรีโดยบังเอิญ ซึ่งตัวแปรนี้เพียงตัวเดียวนั้นมีความสำคัญต่อคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ในการประพันธ์คือ 11% ของตัวแปรทั้งหมด

กิม (จิตาภา วาย โสภา. 2543 : 78 ; อ้างอิงมาจาก Kim. 1998 : 990-A) ศึกษาเกี่ยวกับการสอนดนตรีประยุกต์ควรจะเป็นการสร้างนักดนตรีที่ดี ผู้ซึ่งไม่เพียงเล่นดนตรีได้อย่างมีเทคนิคถูกวิธีเท่านั้น แต่ยังสามารถเล่นได้อย่างไพเราะเพราะพริ้งแบบดนตรีอีกด้วย อย่างไรก็ตามการสอนดนตรีประยุกต์ ในปัจจุบันนั้นบ่อยครั้งจะเน้นการสอนเทคนิควิธีการเพียงอย่างเดียวมากกว่าการสอนให้เข้าใจซึ่งการสอนแบบเป็นวิชาการนั้นจะนำไปสู่ความสามารถทางดนตรีที่จำกัดของนักเรียน การศึกษานี้พยายามที่จะแสดงให้เห็นถึงแนวทางที่เป็นไปได้ที่จะส่งเสริมการสอนดนตรีประยุกต์ในปัจจุบัน โดยใช้การศึกษาทางด้านประวัติและทฤษฎีทางดนตรี ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีที่นักเรียนกำลังเล่นอยู่ในปัจจุบัน แนวทางหรือพาหนะที่นำมาใช้ในการเตรียมภูมิหลัง ทางทฤษฎีและประวัติของดนตรีที่กล่าวถึงนั้นก็คือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมทดลองดูเหมือนว่าจะได้รับความรู้ทางดนตรีที่ตนเองเล่น โดยใช้โปรแกรม และสามารถที่จะเชื่อมโยงการสอนทางทฤษฎีและประวัติเข้ากับดนตรีได้ ยิ่งไปกว่านั้นกระบวนการใช้คอมพิวเตอร์ดูเหมือนว่าจะช่วยกระตุ้นนักเรียนเหล่านี้ศึกษาหาความรู้ทางดนตรีที่ถูกเพิกเฉยในบทเรียนของเขาด้วยเหมือนกัน ครูของนักเรียนเหล่านี้ยังแสดงให้เห็นถึงปฏิริยาตอบสนองในทางบวกต่อการสอนทฤษฎีและประวัติดนตรีโดยคอมพิวเตอร์ช่วย แม้ว่าพวกเขาจะแสดงให้เห็นถึงความกล้าที่พวกเขาขาดเครื่องมือและขาดการฝึกการใช้คอมพิวเตอร์ การศึกษานี้ชี้ให้เห็นการพัฒนาศักยภาพที่เหลือเชื่อ ในเรื่องของแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในการเรียนรู้ทางดนตรี

ลอริง (จิตาภา วาย โสภา. 2543 : 78 ,อ้างอิงมาจาก Loring. 1996 :1534-A) ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความตั้งใจ ความเชื่อและความรู้สึกที่ดีของนักเรียน 2 กลุ่มในระดับประถมศึกษาที่มีต่อครูผู้สอนดนตรีในห้องเรียน จุดมุ่งหมายของการศึกษาคือการเปรียบเทียบเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน 2 กลุ่ม ที่ใช้วิธีสอนต่างกัน นักเรียน 5 ห้องเรียนจำนวน 103 คน สอนด้วยวิธีการสอนที่ไม่ยึดแบบแผนลำดับขั้นตอนของการสอนดนตรีและนักเรียน 5 ห้องเรียนจำนวน 93 คน ที่ใช้วิธีการสอนตามแบบแผนลำดับขั้นตอนการสอนดนตรี

การศึกษาใช้ระยะเวลา 3 ปี พบว่า

1. ต้องการใช้กิจกรรมทางดนตรีในห้องเรียนบ่อยมากในกลุ่มที่ใช้วิธีการสอนแบบแผนตามลำดับขั้นตอนการสอนดนตรี
2. มีความเชื่อเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้มากในกลุ่มที่ยึดวิธีการสอนที่มีแบบแผนตามลำดับ

3. ความรู้สึกที่ดีต่อการจัดดนตรีในห้องเรียนมากกว่ากลุ่มที่ไม่ใช่การสอนก็มีแบบแผนตามลำดับการเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์

ทุกเคอร์ (จิตตาภา วายโสภา. 2543 : 79 ; อ้างอิงมาจาก Tooker. 1996 : 4313-A) ศึกษาเป็นรายกรณีโดยศึกษาพิเศษของการสอนดนตรีแบบเป็นวงขั้นต้นในระดับความเข้าใจด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมของรัฐบาลของเมืองนิวยอร์ก การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา โดยใช้วิธีการหลายแบบ ในการวิจัยการสอนนักเรียนเป็นรายบุคคลและวิเคราะห์ห้วงการการสอนดนตรีเป็นวง การเรียนรู้ในหมู่ผู้เรียนที่หลากหลายแตกต่างกัน คือผู้เรียนระดับมัธยมปลาย 8 คน ที่พิการ และ 3 คน ซึ่งภาวะทางอารมณ์มีปัญหา ขอบเขตปัญหาที่ศึกษาเป็นพื้นฐานการวิจัยข้อจำกัดของการขาดความสอดคล้อง ในการสอนดนตรีแต่ผู้เรียนประเภทพิเศษในระดับมัธยมตอนปลาย เนื้อหาปรัชญาพื้นฐานในการสอนชั้นเรียนดนตรีที่มีครบพร้อมให้แก่ผู้เรียนประเภทพิเศษระดับมัธยมปลาย พบว่า การคาดหวังสูงต่อวิธีการที่ใช้วัสดุ และเครื่องมือ (เครื่องดนตรี) ที่เหมือนกับหลักสูตรการศึกษาแบบเป็นวงขั้นต้น โดยทั่วไปสามารถนำนักเรียนประเภทพิเศษบางคนเข้าสู่ระดับการแสดงดนตรีกับเพื่อนคนอื่น ๆ โดยทั่วไปที่ศึกษาในโรงเรียน ได้พอสมควร นอกจากนี้การปรับเปลี่ยนแปลงการอ่านดนตรีอาจเป็นสิ่งจำเป็นทางวิชาการทำให้นักเรียนพิเศษแต่ละคนได้สามารถมีทักษะการแสดงขั้นต่อไปได้

จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศพบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์จะต้องบูรณาการขั้นตอนต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกันในทุกเนื้อหา ได้แก่ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง และกิจกรรมนาฏศิลป์ รวมทั้งครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ เอาใจใส่ทุกกิจกรรมที่กล่าวมา การเรียนการสอนจึงจะประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อยกระดับการศึกษาต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

บทนี้กล่าวถึง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล วิธีสร้างเครื่องมือ วิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล วิธีการกระทำกับข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,060 คน โดยแยกเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 562 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 498 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง 443 คน แยกเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 226 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 217 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นและขนาดโรงเรียน แล้วสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลากแยกตามตาราง ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากร จำแนกตาม เพศ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียน

ขนาดของ โรงเรียน	ระดับชั้น									
	ชั้นประถมปีที่ 5			ชั้นประถมปีที่ 6			รวม		รวมประชากร ทั้งหมด	
	เพศ	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย		หญิง
เล็ก		60	60	120	44	54	98	104	114	218
กลาง		100	99	199	98	76	174	198	175	373
ใหญ่		142	101	243	108	118	226	250	219	469
รวม		302	260	562	250	248	498	552	508	1,060

ตาราง 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียน

ขนาดของ โรงเรียน เพศ	ระดับชั้น								
	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5			ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6			รวม		รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	
เล็ก	25	23	48	23	20	43	48	43	91
กลาง	42	38	80	42	34	76	84	72	156
ใหญ่	53	45	98	50	48	98	103	93	196
รวม	120	106	226	115	102	217	235	208	443

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ลักษณะแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายงาน (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภายใต้สามองค์ประกอบ คือ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง กิจกรรมนาฏศิลป์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ คือ

- 1 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในแต่ละกิจกรรม ในระดับ น้อยที่สุด
- 2 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในแต่ละกิจกรรม ในระดับ น้อย
- 3 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในแต่ละกิจกรรม ในระดับ ปานกลาง

- 4 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในแต่ละกิจกรรม ในระดับ มาก
- 5 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในแต่ละกิจกรรม ในระดับ มากที่สุด

วิธีสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี ปัญหาการเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ จากเอกสาร หนังสือวารสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรีหลักสูตรดนตรีในระดับประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2533) และพิจารณาสร้างเป็นแบบสอบถาม ภายใต้อิง 3 องค์ประกอบ คือ ด้านกิจกรรมเน้นจังหวะ ด้านกิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง ด้านกิจกรรมนาฏศิลป์ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 43 ข้อ

2. นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และรับการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศศิธร นันทิยานนท์ นางพวงทิพย์ รักแตงาม และอาจารย์ บุญผา สก๊อต ตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (try-out) กับนักเรียนโรงเรียนอนุบาลภูเก็ตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ จำนวน 50 คน พร้อมหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9311

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เป็นครั้งสุดท้าย เพื่อตรวจสอบและแนะนำเกี่ยวกับการจัดแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

วิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาลัยทักษิณ ไปแสดงต่อหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์แจ้งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนมจำนวน 23 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยได้ประสานงานกับศึกษานิเทศก์ ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยรวมทั้งส่งแบบสอบถามและรับคืนแบบสอบถาม ในกรณีที่มิได้รับแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยจะเดินทางไปติดต่อและขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูลสำหรับการวิจัยต่อไป

วิธีการกระทำกับข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามคืนมา ผู้วิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการดังนี้

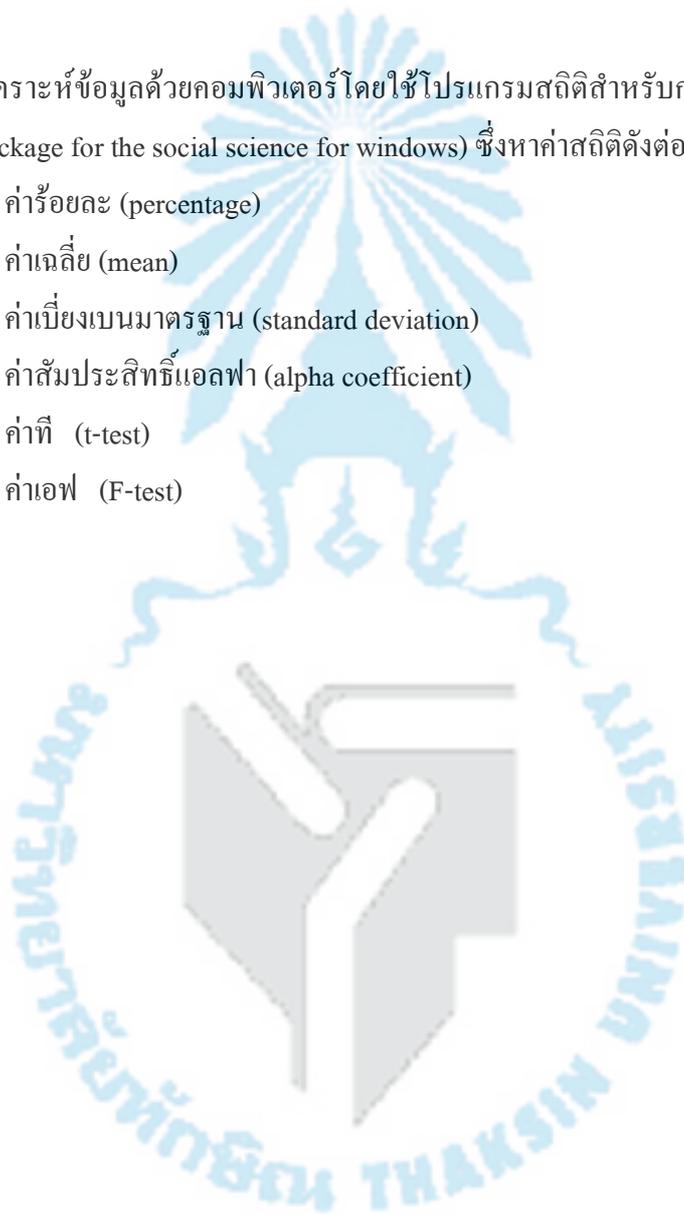
1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ นำมาจัดหมวดหมู่ตามลักษณะของตัวแปรแล้วหาค่าร้อยละ
2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินความคิดเห็นของเบสต์ (Best, 1977 : 174) ดังนี้
 - ค่าเฉลี่ย 1.0000 – 2.3333 หมายความว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ อยู่ระดับน้อย
 - ค่าเฉลี่ย 2.3334 – 3.6667 หมายความว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ อยู่ในระดับปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 3.6668 – 5.0000 หมายความว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ อยู่ระดับมาก

3. ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวแปร โดยใช้การทดสอบด้วยค่าที (t-test) และ ค่าเอฟ (F-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (statistical package for the social science for windows) ซึ่งหาค่าสถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ (percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (mean)
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
4. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient)
5. ค่าที (t-test)
6. ค่าเอฟ (F-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทนี้กล่าวถึง สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษารุ่นนี้ กำหนดสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size)
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean)
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (F- distribution)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน (sum of squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของค่าเบี่ยงเบนกำลังสอง (mean of squares)
df	แทน	ค่าความอิสระ (degree of freedom)
P	แทน	ความน่าจะเป็น (probability)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษารุ่นนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาของแบบสอบถาม รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นเรียน และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัด

สุราษฎร์ธานี ตามองค์ประกอบ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง และ กิจกรรมนาฏศิลป์

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตาม หลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นเรียน และขนาดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นเรียน และขนาดโรงเรียน

ตาราง 3 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่าง	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ	สมบูรณ์	ร้อยละ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	226	226	100	226	100
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	217	217	100	217	100
รวม	443	443	100	443	100

จากตาราง 3 แสดงว่า จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 443 ชุด ได้รับคืน 443 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 443 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นเรียน และขนาดโรงเรียน

ตัวแปรอิสระ	จำนวน	
	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	235	53.05
หญิง	208	46.95
รวม	443	100.00
ระดับชั้นเรียน		
ประถมศึกษาปีที่ 5	226	51.02
ประถมศึกษาปีที่ 6	217	48.92
รวม	443	100.00
ขนาดโรงเรียน		
เล็ก	91	20.54
กลาง	156	35.22
ใหญ่	196	44.24
รวม	443	100.00

จากตาราง 4 แสดงว่า นักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เป็นเพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.05 : 46.95 ตามลำดับ ส่วนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวนนักเรียนมากกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 51.02 : 48.92 ตามลำดับ และขนาดโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและเล็ก คิดเป็นร้อยละ 44.24 : 35.22 : 20.54 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏตามตาราง 5 ถึง ตาราง 8

ตาราง 5 แสดงระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

องค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
กิจกรรมเน้นจังหวะ	3.0427	1.2199	ปานกลาง
กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง	2.9863	.5075	ปานกลาง
กิจกรรมนาฏศิลป์	3.0133	.5497	ปานกลาง
รวม	3.0141	.5898	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง (ดูรายละเอียดรายชื่อ ภาคผนวก ก. ตาราง 15)

ตาราง 6 แสดงระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรเพศ

องค์ประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์	เพศ					
	ชาย N = 235			หญิง N = 208		
	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
กิจกรรมเน้นจังหวะ	3.0869	1.6080	ปานกลาง	2.9928	.4998	ปานกลาง
กิจกรรมเน้นการฟัง และการร้องเพลง	2.9868	.5396	ปานกลาง	2.9858	.4701	ปานกลาง
กิจกรรมนาฏศิลป์	3.0374	.60000	ปานกลาง	2.9861	.4866	ปานกลาง
รวม	3.0371	.7091	ปานกลาง	2.9882	.4162	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่าระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เพศต่างกัน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 แสดงระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรระดับชั้นเรียน

องค์ประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์	ระดับชั้นเรียน					
	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 N = 226			ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 N = 217		
	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
กิจกรรมเน้นจังหวะ	3.1397	1.6472	ปานกลาง	2.9417	.4458	ปานกลาง
กิจกรรมเน้นการฟัง และการร้องเพลง	3.0065	.5633	ปานกลาง	2.9653	.4424	ปานกลาง
กิจกรรมนาฏศิลป์	3.0111	.6036	ปานกลาง	3.0157	.4886	ปานกลาง
รวม	3.0524	.7301	ปานกลาง	2.9742	.3918	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่าระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ระดับชั้นเรียนต่างกัน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 แสดงระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน

องค์ประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์	ขนาดโรงเรียน								
	เล็ก N = 91			กลาง N = 156			ใหญ่ N = 196		
	— X	SD	ระดับ ความ คิดเห็น	— X	SD	ระดับ ความ คิดเห็น	— X	SD	ระดับความ คิดเห็น
กิจกรรมเน้นจังหวะ	3.0816	.5837	ปานกลาง	3.0737	1.9106	ปานกลาง	3.0000	.5576	ปานกลาง
กิจกรรมเน้นการฟัง และการร้องเพลง	3.1030	.5313	ปานกลาง	2.9996	.4622	ปานกลาง	2.9455	.5249	ปานกลาง
กิจกรรมนาฏศิลป์	3.1033	.5563	ปานกลาง	3.0141	.5039	ปานกลาง	2.9709	.5785	ปานกลาง
รวม	3.0960	.5025	ปานกลาง	3.0291	.7331	ปานกลาง	2.9721	.4898	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่าระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นเรียน และขนาดโรงเรียน ปรากฏดัง ตาราง 9 ถึง ตาราง 11 ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรเพศ

องค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์	เพศ				t	P
	ชาย N = 235		หญิง N = 208			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
กิจกรรมเน้นจังหวะ	3.0869	1.6080	2.9928	.4998	.810	.418
กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง	2.9868	.5396	2.9858	.4701	.020	.984
กิจกรรมนาฏศิลป์	3.0374	.6000	2.9861	.4866	.982	.327
รวม	3.0371	.7091	2.9882	.4162	.869	.385

จากตาราง 9 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรเพศ โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรระดับชั้นเรียน

องค์ประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์	ระดับชั้นเรียน				t	P
	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 N = 226		ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 N = 217			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
กิจกรรมเน้นจังหวะ	3.1397	1.6472	2.9417	.4458	1.711	.088
กิจกรรมเน้นการฟัง และการร้องเพลง	3.0065	.5633	2.9653	.4424	.854	.394
กิจกรรมนาฏศิลป์	3.0111	.6036	3.0157	.4886	-.088	.930
รวม	3.0524	.7301	2.9742	.3918	.1396	.163

จากตาราง 10 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 253 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรระดับชั้นเรียน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	.959	.479	1.381	.253
ภายในกลุ่ม	440	152.815	.347		
รวม	442	153.774			

จากตาราง 11 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น ด้านกิจกรรมเน้นจังหวะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	.645	.323	.216	.806
ภายในกลุ่ม	440	657.102	1.493		
รวม	442	657.747			

จากตาราง 12 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นด้านกิจกรรมเน้นจังหวะไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น ด้านกิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	1.608	.874	2.722	.070
ภายในกลุ่ม	440	112.251	.321		
รวม	442	113.859			

จากตาราง 13 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นด้านกิจกรรมการฟังและการร้องเพลง ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น ด้านกิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	1.089	.545	1.809	.165
ภายในกลุ่ม	440	132.462	.301		
รวม	442	133.551			

จากตาราง 14 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นด้านกิจกรรมนาฏศิลป์ ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป ตามลำดับ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อทราบระดับ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นเรียน และขนาดของโรงเรียน

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาคเรียนเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 1,060 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางสัดส่วนของเครจซี่และมอแกน (Krejcie and Morgan 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง 443 คน จากนั้นจึงใช้การสุ่มแบบแบ่งระดับชั้น (Stratified random sampling) ตามตัวแปรเพศ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียนสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษาพฤติกรรมกรรมการสอนดนตรี (ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2538) จิตวิทยาการสอนดนตรี (ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2532) การสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยดนตรีและนาฏศิลป์ (กรมการฝึกหัดครู. 2539) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปร เพศ ระดับชั้น และขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรี ระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภายใต้อำเภอ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง และกิจกรรมนาฏศิลป์มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ประกอบด้วยคำถาม 43 ข้อ

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไขจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยจำนวน 50 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9311

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยทักษิณ ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในความร่วมมือประสานงานไปยังหัวหน้าสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อขอให้ให้นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม จำนวน 443 ชุด และได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 443 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows (statistical package for the social science / for windows) เพื่อหาค่าทางสถิติ ดังนี้

1. หาค่าร้อยละ (percentage) ของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียน

2. หาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) นำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ของเบสต์ (Best . 1977 : 174) เพื่อทราบระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการ

จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ค่าที (t – test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรเพศ และระดับชั้น

4. ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ค่าเอฟ (F – test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ตามตัวแปรดังนี้

2.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ ไม่แตกต่างกัน

2.2 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

2.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตร ดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่าง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนตรี กำลังดี (2543 : 66) ที่ศึกษาระดับจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอกะปง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลยา ศรีปาน (2542 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับ สุวรรณีย์ ปราบวิจิต (2538 : 65) ที่ศึกษาระดับของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ การประหยัดและความยุติธรรมของเด็ก ระดับอายุ 15 ปี ในโรงเรียนต่างประเภท ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า ลักษณะเด็กวัยประถมศึกษา เป็นวัยที่มีความพร้อมที่จะรับรู้หรือเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ เป็นวัยอยากรู้อยากเห็นและแสวงหาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงเป็นวัยที่ฝึกทักษะการเรียนรู้รอบด้าน โดยเฉพาะวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ซึ่งเน้นที่กระบวนการให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะในการแสดงออกการปฏิบัติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในแต่ละ กิจกรรมที่จัดให้กับผู้เรียน ดังที่ รังสิเกษมสุข (2535 : 24 – 27) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะเด็กวัยประถมศึกษา เป็นช่วงที่โตเร็ว ธรรมชาติมีส่วนเกี่ยวกลุ่กันตรายจากการกระทบกระทั่งของร่างกายจะให้เรียนอะไรก็ควรให้เรียน เช่น จะให้เรียนเป่าขลุ่ยก็เรียนได้เลยไม่ควรผัดผ่อนเพราะเด็กกำลังมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ ครูสอนขลุ่ยจะต้องเข้าใจจัดหาอุปกรณ์มาให้ครบอย่างให้เด็กแย่งกันโดยเฉพาะวัย 6-11 ขวบ เป็นวัยที่เด็กให้ความสำคัญต่อการกระทำของตนเอง เด็กจะมุ่งมั่นเอาความสำเร็จความขยันหมั่นเพียร ถ้าผิดหวังเด็กก็จะคิดว่าตนเองด้อยกว่าคนอื่น นอกจากนี้ ศาสตราจารย์บันลือ พลฤกษ์วัน (2525 : 25) ยังได้กล่าวถึงเด็กวัยประถมศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 6-12 ขวบ ว่าในวัยนี้ครูผู้สอนควรเข้าใจเด็ก

วัยประถมศึกษา ว่ายังเป็นวัยที่เด็กชายและเด็กหญิง ไม่ควรแยกเพศโดยเด็ดขาด ตามหลักของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาวิเคราะห์ได้ให้เหตุผลว่า การแสดงออกทางเพศยังแอบแฝง เด็กแม้ว่าจะต่างเพศกันก็สามารถรวมกลุ่มกันได้ ครูไม่ควรเน้นเรื่องเพศ ถ้าขึ้นกระทำก็จะเกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา ดังนั้นในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจึงสามารถจะสอนให้เด็กเรียนรู้ทักษะด้านดนตรี หรือการร้องรำทำเพลงตามความสามารถที่เด็กมีอยู่และตามความสนใจ

ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูสอนดนตรีและนาฏศิลป์ในโรงเรียนบ้านเขานาใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียนส่วนใหญ่พบว่า เมื่อถึงคาบเรียนวิชาดนตรี นักเรียนจะชอบเกาะโต๊ะชอบร้องเพลง หรือจับกลุ่มรวมกันเมื่อครูให้ร่วมกิจกรรมที่กำหนด เช่น ร้องเพลง เด็กบางคนจะแสดงความสามารถที่โดดเด่นออกมาเพื่อสร้างจุดสนใจหรือให้เพื่อนยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับ รังสี เกษมสุข (2535 : 24) ที่ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของเด็กวัยประถมศึกษาว่า พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมาถ้าสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ก็จะส่งผลให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น เกิดความสุขทั้งผู้เรียนและผู้สอน ถ้าพฤติกรรมที่แสดงออกมาไม่พึงปรารถนาของครูและเพื่อนในชั้นเรียนไม่ยอมรับ เด็กก็จะหลบหน้าหรือหนีเรียน ซึ่งย่อมส่งผลต่อการเรียนของเด็ก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 อยู่ในระดับปานกลาง

จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครูผู้สอนดนตรีและนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ที่จะได้นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในหน่วยงานของตน เช่น การจัดสัมมนาครูผู้สอนดนตรีและนาฏศิลป์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ไม่ว่าจะเป็นวิธีการสอน การจัดทำสื่อการสอน นอกจากนี้ควรมีการออกนิเทศ ติดตาม ประเมินผลตามสภาพความเป็นจริงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ เช่น การเข้ารับการอบรม ศึกษาดูงาน เพื่อจะได้นำความรู้มาพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะ ค่านิยม เจตคติที่ดีอันเป็นเป้าหมายหลักของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์

2. วิเคราะห์การเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียน ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา ขาวลำไย (2530 : 59) ที่ได้ศึกษาผลความก้าวหน้าการอ่านจับใจความของนักเรียน หลังการเรียนซ่อมเสริมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้อยวิทยาคม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามตัวแปรเพศ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการจับใจความสำคัญของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับ ประไพศรี อยู่ทวี (กันยา ธิรโพธ. 2526 : 29 ; อ้างอิงมาจาก ประไพศรี อยู่ทวี. 2512) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการจำแนกพยัญชนะภาษาอังกฤษระหว่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีพื้นฐานความรู้และไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษและมีเพศต่างกัน ผู้วิจัยได้นำข้อสอบจำแนกเสียงซึ่งสร้างขึ้นเองไปทดสอบนักเรียนชายและหญิง ทั้งที่มีพื้นฐานความรู้และไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษในโรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนเทศบาล จำนวน 400 คน ปรากฏว่า นักเรียนที่มีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษ มีความสามารถในการจำแนกเสียงพยัญชนะภาษาอังกฤษได้สูงกว่านักเรียนที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ ความแตกต่างทางด้านเพศไม่ทำให้ความสามารถในการจำแนกเสียงแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ยิ้มพัฒน์ (2519 : 38) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 จากการใช้สไลด์สีประกอบเสียงบรรยายกับสไลด์สีประกอบเสียงบรรยายและเสียงดนตรี จำแนกตามตัวแปรเพศ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เรียนจากสไลด์สีประกอบเสียงบรรยายสไลด์สีประกอบเสียงบรรยายและเสียงดนตรีแบบไทยเดิม สไลด์สีประกอบเสียงบรรยายและเสียงดนตรีแบบไทยพื้นเมืองและสไลด์สีประกอบเสียงบรรยายและเสียงดนตรีแบบไทยสากล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมได้ยึดเนื้อหาหรือตำราเรียนที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ในเนื้อหาจะครอบคลุมถึงกิจกรรมสำหรับครูพร้อมทั้งมีภาพอธิบายประกอบ นอกจากนี้ครูผู้สอนก็มีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น จัดหาสื่อมาช่วยเสริมในการสอนทำให้ทั้ง นักเรียนหญิงและนักเรียนชาย เกิดการเรียนรู้ในลักษณะที่คล้ายกัน จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพศชายและเพศหญิง มีความเห็นคิดต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ไม่แตกต่างกัน

จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนม จังหวัด สุราษฎร์ธานี รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะได้นำผลการศึกษาค้นคว้ามาจัดรูปแบบหรือกำหนด กิจกรรมที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน โดยไม่ต้องคำนึงถึงเรื่องเพศของนักเรียน เช่น อาจจะทำให้นักเรียน ชายและนักเรียนหญิงในแต่ละโรงเรียน แสดงความสามารถในด้านดนตรีร่วมกัน หรือสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอพนม จะคัดเลือกนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีความสามารถทางด้าน ดนตรีและนาฏศิลป์แต่ละโรงเรียนมาร่วมฝึกซ้อม เพื่อส่งเข้าแข่งขันและประกวดโดยให้ครูสอน ดนตรีและนาฏศิลป์ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม หรือผู้ที่มีความสามารถทาง ด้านนี้ช่วยส่งเสริมสนับสนุนก็ย่อมจะส่งผลดีต่อนักเรียน รวมทั้งครูผู้สอนดนตรีและนาฏศิลป์อีก ทางหนึ่งด้วย

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตาม หลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ตามตัวแปรระดับชั้น ปรากฏว่าโดยภาพรวมและ รายองค์ประกอบ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสี เกษมสุข (2531 : 40) ที่ ศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรีเรื่องลักษณะของเสียง การประสมวงของเครื่องดนตรีไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และงานวิจัยของ อนันต์พน นีรมล (2531 : 37) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรม นาฏศิลป์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติผลปรากฏว่าผลการเรียนรู้ ภาควิชาความรู้ของนักเรียนทั้งสองระดับชั้น ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ผกา บุญเรือง (ม.ป.ป. : 4) ได้ กล่าวถึงคุณค่าที่ได้จากการจัดกิจกรรมนักเรียน เกิดประโยชน์แก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจ ตนเองว่ามีความถนัด ความสนใจ ความสามารถและทักษะพิเศษ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ความสามัคคีให้เกิดในหมู่เด็ก และเชาวน์ มณีวงศ์ (2533 : 121-122) ยังได้สรุปทำนองเดียว กันว่า กิจกรรมที่ครูจัดให้กับผู้เรียนจะเกิดประโยชน์กับนักเรียน เพิ่มพูนประสบการณ์ของนักเรียน ได้เรียนรู้ฝึกฝนทักษะเกิดความคิด สร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความกระตือรือร้น ในการเรียนมากยิ่งขึ้น

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนดนตรีและนาฏศิลป์ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม ได้ยึดแนวการสอนที่กรมวิชาการจัดทำขึ้นมีลักษณะเป็น กระบวนการ และกำหนดสิ่งที่เรียนไว้อย่างกว้าง ๆ ครูผู้สอนจะต้องนำแนวการสอนไปเขียนเป็น รายละเอียดให้มีลักษณะเป็นแผนการสอน ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้โดยกำหนดและ เลือกสิ่งที่จะให้เด็กเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพท้องถิ่น นอกจากนี้ หลักสูตรดนตรี ระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 มุ่งเน้น ที่กระบวนการ โดยในแนวการสอนได้นำเอากระบวนการ

เรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจ กระบวนการฝึกปฏิบัติ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสร้างค่านิยม มาใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองอย่างเป็นขั้นตอน เป็น การสร้างเสริมลักษณะนิสัยตาม จุดประสงค์ของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะ นอกจากนี้ในแนวการ สอนยังเน้นอย่างเด่นชัดในการปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและสภาพท้องถิ่น ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องที่เราเรียน หรือบทเพลงสามารถกำหนดได้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นให้ มากที่สุด จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่เรียนใน ระดับชั้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตาม หลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ไม่แตกต่างกัน

จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนม จังหวัด สุราษฎร์ธานี รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะได้นำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มาปรับใช้ให้ เหมาะสม โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีครูสอนดนตรีและนาฏศิลป์ไม่เพียงพอในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รวมทั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ก็สามารถที่จะจัดสอนร่วมกันได้เพราะในหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ได้กำหนดกิจกรรมไว้ 3 ด้าน คือ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการ ร้องเพลง รวมทั้งกิจกรรมนาฏศิลป์ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพราะฉะนั้น เนื้อหา หลัก ๆ จึงคล้ายคลึงกัน ครูจึงสามารถจัดสอนร่วมกันได้จึงเหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีครูไม่เพียง พอเพราะจะทำให้แก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มี ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถม ศึกษา พ.ศ. 2533 ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน ปรากฏว่าโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ ไม่ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประดิษฐ์ จิระเดชประไพ (2530 : บทคัดย่อ) ที่ได้ ศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบของโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และโรงเรียน ที่มีนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จากการวิจัยพบว่า มีจำนวนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติที่ตั้งไว้ สรุปได้ว่า ในการวิจัย ครั้งนี้ขนาดของโรงเรียนไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกือบทุกโรงเรียนอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ถนนหนทางก็ยังไม่ค่อย สะดวก จึงทำให้ในบางครั้งการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานต้นสังกัดค่อนข้างล่าช้า ดังที่ผู้วิจัยเคย ประสบกับตนเองในช่วงเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม พบว่าอุปสรรคอย่างหนึ่งคือการเดินทาง ไปใน โรงเรียนที่อยู่ไกล ๆ ถ้าฝนตกหนัก ครูจะออกมาข้างนอกไม่ได้เลย แต่โรงเรียนส่วนใหญ่

จะมีหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอพนม ออกให้คำปรึกษาแนะนำอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการให้ครูผู้สอนแต่ละวิชารู้จักวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำแผนการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น จึงทำให้ทุกโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่มีความคิดเห็นต่อการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรคนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ไม่แตกต่างกัน

จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะระดับผู้บริหารโรงเรียนแต่ละโรงเรียน แต่ละกลุ่มที่จะได้วางแผนและหาแนวทางร่วมกัน ในการที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้แต่ละโรงเรียนเห็นความสำคัญต่อกิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์ เพราะกิจกรรมเหล่านี้สามารถสร้างให้นักเรียนเกิดการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรมและบุคลิกภาพ เน้นการเป็นคนช่างคิดช่างทำและปรับตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลง โดยใช้กิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ก็สามารถจัดกิจกรรมเหล่านี้ได้ อีกทั้งยังช่วยตอบสนองความต้องการของรัฐบาล ที่รณรงค์ให้เยาวชนห่างไกลสิ่งเสพติด โดยให้หันมาเล่นกีฬา ออกกำลังกายเล่นดนตรีและกิจกรรมอื่นๆอันจะส่งผลให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมมีการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรมและ บุคลิกภาพที่ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูคนตรีและนาฏศิลป์ จำแนกตามวุฒิ ประสบการณ์ และสาขาที่เรียน
2. ควรมีการศึกษาปัญหาของนักเรียนในโรงเรียน ขยายโอกาสระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อวิชาศิลปะกับชีวิต ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สุราษฎร์ธานี
3. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะครูสอนคนตรีระดับประถมศึกษา ที่นักเรียนคาดหวัง ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัญญา ธิรโพธ. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีที่อยู่ภายใต้โครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526.
- กัลยา ศรีปาน. ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2542. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา ขาวลำไย. การศึกษาผลความก้าวหน้าการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการเรียนซ่อมเสริมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้อยวิทยาคม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2530.
- กาญจนา ธัญญาโชโค และเสาวคนธ์ อรุณรัตน์. “ข้อคิด จากการติดตามผลและแนะนำการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษาในปีงบประมาณ 2542” ใน สารพัฒนาหลักสูตร. กันยายน, 2526. หน้า 13.
- การฝึกหัดครู, กรม. การสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ดนตรีและนาฏศิลป์). กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู, 2529.
- กิติมา ปรีดีดิลล. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรภาพพิมพ์จำกัด, 2532.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535.
- จิตภา วายโสภา. ปัญหาและแนวทางการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี นอกเขตสุขาภิบาล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.
- ฉันทนา อุดมสิน และเกื้อจิตต์ นิมทิม. ปัญหาการสอนดนตรี – นาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2533.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา. “ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริการองค์การ” ใน วารสารศึกษาศาสตร์. ฉบับที่ 13 : มิถุนายน 2543, หน้า 61 – 67.
- เชาว์ มณีวงษ์. การบริหารจัดการนักเรียน. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณการ, 2533.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. พฤติกรรมการสอนคนตรี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- คนู จิระเดชากุล. นันทนาการสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2541.
- ดวงพร ศิริสมบัติ. กิจกรรมเข้าจังหวะ. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์, 2527.
- รัชชชัย ชัยจิระฉายกุล. การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.
- ธีระวุฒิ ประทุมพนรัตน์. คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน. สงขลา : ม.ป.พ. 2533.
- นภค พลสวัสดิ์. สมรรถภาพครูคนตรีที่โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ ต้องการ. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- บันลือ พุกกะวัน. การประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- ประดิษฐ์ จิระเดชประไพ. การศึกษาเปรียบเทียบของค้ประกอบของโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูง และโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต, 2535.
- ผกา บุญเรือง. เอกสารประกอบการสอน แนวแนว 314 กิจกรรมนักเรียน. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน, ม.ป.ป.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. จำเป็นต้องปฏิรูประรค์การศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541. (อัดสำเนา)
- ภิญโญ สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2526.
- ภูมิพลอดุลยเดช พระบาทสมเด็จพระ. ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2541.
- มนตรี กำลั้งดี. ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเกาะปง สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2543. ถ่ายเอกสาร.
- รังสี เกษมสุข. การสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาคนตรีสำหรับชั้นประถม ศึกษาปีที่ 6. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

- รังสี เกษมสุข. โลกทรรศน์ขลุ่ยไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2535.
- ราชบัณฑิตสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2519.
- ราชบัณฑิตสถาน. สารานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 15. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2522.
- วิจิตร ชีระกุลและคณะ. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พิมพ์, 2519.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการใช้อบรมแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2534.
- _____. วิทยุโรงเรียนคู่มือการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2527.
- _____. สาระที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2534.
- _____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.
- _____. คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- วิชาการ, กอง กระทรวงศึกษาธิการ. การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยคนตรี – นาฏศิลป์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2539.
- ศึกษานิเทศก์, หน่วย กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มืออบรมครูแนวการใช้หลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.
- ศึกษานิเทศก์อำเภอพนม, หน่วย. รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประถมศึกษา. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2541.
- สมชาย ยิ้มพัฒน์. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการใช้สไลด์สีประกอบเสียงบรรยายกับสไลด์สีประกอบเสียงบรรยายและเสียงดนตรี. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2519.
- ลำดี บุญสาย. “การอาชีวศึกษากับการพัฒนาประเทศ.” ใน การศึกษาแนวพุทธศาสตร์เพื่อสันติภาพและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2531.

- สุพล วัณสินธุ์. “แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง” ในสารพัฒนาหลักสูตร. ปีที่ 16 ฉบับที่ 127 : ตุลาคม - ธันวาคม 2539, หน้า 38-42.
- สุรสิทธิ์ ปิ่นทะเล. ปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยแขนงดนตรีนาฏศิลป์ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2536.
- สุวรรณีย์ ปราบวิจิต. ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนต่างประเภท. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2538. ถ่ายเอกสาร
หน่วยศึกษานิเทศก์. คู่มือการสอนนาฏศิลป์และดุริยางค์ศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา, 2532.
- อนันต์นพ นิรมล. การศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา
- อรรพรรณ ขมวัฒนา และคณะ. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาในส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- อรรพรรณ บรรจงศิลป์. ดนตรี – นาฏศิลป์ในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายประถมศึกษา ประสพการณ์และวิชาการในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อรรพรรณ บรรจงศิลป์ และอาภรณ์ มนตรีศาสตร์. “พฤติกรรมการสอนดนตรีและนาฏศิลป์,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, 2529. หน้า 539 – 551.
- อุทัย บุญประเสริฐและชโลมใจ กิงการวัฒน์. หลักการและแนวทางในการจัดการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2528.
- Best, John W. Research in Education. New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1963.
- Kerjcie, Rbert V and Daryle W. Morgan. “Determining Sample Size for Research. Activities,” Educational and Psychological Measurement. 30 : 607, 1970.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

(สำเนา)

ที่ ทม. 2301.03/798

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

วันที่ 23 เมษายน พ.ศ 2544

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์
เรียน อาจารย์ บุปผา สก๊อต

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นายณัฐวุฒิ มาจันทิก เป็นนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอ พนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ดังนี้

อาจารย์ ดร.วิระชัย เสมากักดี ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศึกษาสิขน์ มณีพันธ์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้อง ของแบบสอบถามพร้อมข้อเสนอแนะ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำไปปรับปรุง แก้ไขให้แบบสอบถามสมบูรณ์ ถูกต้องยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตผู้นี้ด้วยจักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ มีสุข)

รองอธิการบดี

ประธานอนุกรรมการบัณฑิตศึกษา

กลุ่มงานบริการการศึกษา

โทร., โทรสาร (074) 443988

(สำเนา)

ที่ ทม. 2301.03/799

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

วันที่ 23 เมษายน 2544

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน คุณพวงทิพย์ รักแตงาม

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นายณัฐวุฒิ มาจันทิก เป็นนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ดังนี้

อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมากักดี ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศึกษาสิขน์ มณีพันธ์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้อง ของแบบสอบถามพร้อมข้อเสนอแนะ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำไปปรับปรุง แก้ไขให้แบบสอบถามสมบูรณ์ ถูกต้องยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตผู้นี้ด้วยจกขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ มีสุข)

รองอธิการบดี

ประธานอนุกรรมการบัณฑิตศึกษา

กลุ่มงานบริการการศึกษา

โทร., โทรสาร (074) 443988

(สำเนา)

ที่ ทม. 2301.03/797

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

วันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2544

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิธร นันทิยานนท์

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นายณัฐวุฒิ มาจันทิก เป็นนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ดังนี้

อาจารย์ ดร.วิระชัย เสมากักดี ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศึกษาสิขน์ มณีพันธ์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้อง ของแบบสอบถามพร้อมข้อเสนอแนะ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำไปปรับปรุง แก้ไขให้แบบสอบถามสมบูรณ์ ถูกต้องยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตผู้นี้ด้วยจกขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ มีสุข)

รองอธิการบดี

ประธานอนุกรรมการบัณฑิตศึกษา

กลุ่มงานบริการการศึกษา

โทร., โทรสาร (074) 443988

(สำเนา)

ที่ ทม. 2301.03/819

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2544

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอพนม

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นายณัฐวุฒิ มาจันทิก เป็นนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ดังนี้

อาจารย์ ดร.วิระชัย เสมากักดี ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศึกษาสิขน์ มณีพันธ์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอกความอนุเคราะห์คือ ขอความร่วมมือให้แต่ละโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนมทั้ง 23 โรงเรียนตอบแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามกลับคืน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนมระหว่างวันที่ 21 พฤษภาคม ถึงวันที่ 15 มิถุนายน 2544 โดยผู้วิจัยนายณัฐวุฒิ มาจันทิก จะมาขอรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตผู้นี้ด้วยจักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ มีสุข)

รองอธิการบดี

ประธานอนุกรรมการบัณฑิตศึกษา

กลุ่มงานบริการการศึกษา

โทร., โทรสาร (074) 443988

(สำเนา)

ที่ ทม. 2301.03/818

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2544

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอพนม

มหาวิทยาลัยทักษิณ ขอรับรองว่า นายณัฐวุฒิ มาจันทิก เป็นนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้กำลังดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ดังนี้

อาจารย์ ดร.วีระชัย เสมากักดี ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศึกษาสิขน์ มณีพันธ์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอกความอนุเคราะห์คือ ขอกความร่วมมือให้นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยค้นคว้าในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตผู้นี้ด้วยจกขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ มีสุข)

รองอธิการบดี

ประธานอนุกรรมการบัณฑิตศึกษา

กลุ่มงานบริการการศึกษา

โทร., โทรสาร (074) 443988

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถม
ศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้วิจัย

นายณัฐวุฒิ มาจันทิก

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ / สถาบันราชภัฏภูเก็ต

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. วีระชัย เสมอภาคดี

ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศึกษาธิชน มณีพันธ์

กรรมการ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมี 2 ตอน
ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ให้ตอบตามความคิดเห็น ซึ่งเป็นความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนากิจกรรมการสอนของครูต่อไป
3. ผลความคิดเห็นจะสรุปในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อตัวนักเรียนประการใด
4. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ หากเว้นข้อหนึ่งข้อใดจะเป็นแบบสอบถามที่ขาดความสมบูรณ์ ซึ่งไม่สามารถเป็นประโยชน์ในการวิจัยได้

ขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ณัฐวุฒิ มาจันทิก

นิสิตปริญญาโทวิชาเอกบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยทักษิณ / สถาบันราชภัฏภูเก็ต

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่เกี่ยวกับตัวท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

สำหรับผู้วิจัย

a 1

2. ระดับชั้น

- ประถมศึกษาปีที่ 5
 ประถมศึกษาปีที่ 6

a 2

3. ขนาดของโรงเรียนที่สังกัด

- มีนักเรียนต่ำกว่า 150 คน
 มีนักเรียน 151 – 350 คน
 มีนักเรียนตั้งแต่ 351 คนขึ้นไป

a 3

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอพนม จังหวัด สุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 43 ข้อ โปรดตอบทุกข้อ การตอบแต่ละข้อ ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว โดยกำหนดคะแนนดังนี้

- 1 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในแต่ละกิจกรรม ในระดับ น้อยที่สุด
- 2 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในแต่ละกิจกรรม ในระดับ น้อย
- 3 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในแต่ละกิจกรรม ในระดับ ปานกลาง
- 4 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในแต่ละกิจกรรม ในระดับ มาก
- 5 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในแต่ละกิจกรรม ในระดับ มากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตร ดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
0	กิจกรรมเน้นการฟังและการร้อง เพลง นำบทเพลงที่ทันสมัยและนักเรียน สนใจมาร่วมในการเรียนการสอน อยู่เสมอ.....	✓	
00	ร้องเพลงร่วมกับผู้อื่นได้.....	✓	

จากตัวอย่างข้อ 0 ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็น มาก หมายความว่า ท่านเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ด้านกิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง ด้วยการนำบทเพลงที่ทันสมัยและนักเรียนสนใจมาร่วมในการเรียนการสอนอยู่เสมอ มาก

จากตัวอย่างข้อ 00 ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็น ปานกลาง หมายความว่า ท่านเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ด้านกิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง ด้วยการร้องเพลงร่วมกับผู้อื่นได้ ปานกลาง

ข้อที่	กิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
1	<u>กิจกรรมเน้นจังหวะ</u> นักเรียนทราบจุดประสงค์ในเรื่องที่ เรียน						(B1)
2	นักเรียนทราบความหมายเกี่ยวกับเรื่อง จังหวะ เช่น ช้า-เร็ว หน้า-เบา และ ศัพท์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจังหวะดนตรี						(B2)
3	นักเรียนทราบอัตราจังหวะของเพลง ไทย เช่น อัตราชั้นเดียว อัตรา 2 ชั้น และ อัตรา 3 ชั้น						(B3)
4	นักเรียนเลือกเพลงที่จะเรียนในกิจ กรรมเข้าจังหวะตามความสนใจ						(B4)
5	นักเรียนสามารถเคาะจังหวะให้เข้า กับบทเพลง						(B5)
6	นักเรียนเคาะจังหวะได้ถูกต้องเข้ากับ จังหวะของเพลงที่ฟัง						(B6)
7	นักเรียนเล่นเครื่องตีหรือเครื่อง ประกอบจังหวะได้						(B7)
8	นักเรียนเล่นเครื่องตีหรือเครื่อง ประกอบจังหวะร่วมกับผู้อื่นได้						(B8)
9	นักเรียนมีความเข้าใจเรื่องจังหวะ ดนตรีที่มีจังหวะช้าและเร็ว จังหวะ หนัก เบา โดยการเคลื่อนไหวหลังจาก ฟังเพลงนั้นได้อย่างเหมาะสม						(B9)
10	นักเรียนแสดงการเคลื่อนไหวเข้ากับ จังหวะเพื่อให้เข้ากับบทเพลง						(B10)

ข้อที่	กิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
11	นักเรียนได้รับคำแนะนำทำทางที่ใช้ประกอบเพลงในจังหวะต่าง ๆ เช่น บีกิน ตะลุง วอลซ์ และจังหวะอื่นๆ						(B11)
12	นักเรียนได้ฟังเพลงจากเทปหรือวีดีโอหรือสื่อการเรียนการสอนประกอบเพลง นั้น ๆ						(B12)
13	นักเรียนแบ่งกลุ่มฝึกร้องเพลงพร้อมคิดทำประกอบจังหวะอย่างเสรี						(B13)
14	นักเรียนแต่ละกลุ่มนำกิจกรรมที่ครูกำหนดเสนอหน้าชั้นเรียน						(B14)
	กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง						
15	นักเรียนสามารถฟังและร้องเพลงไทยเดิมได้						(C15)
16	นักเรียนสามารถฟังและร้องเพลงไทยสากลได้						(C16)
17	นักเรียนสามารถฟังและร้องเพลงปลุกใจได้						(C17)
18	นักเรียนสามารถฟังและร้องเพลงนานาชาติได้						(C18)
19	นักเรียนฟังและร้องเพลงพระราชนิพนธ์ได้						(C19)
20	นักเรียนฟังและร้องเพลงพื้นเมืองได้						(C20)
21	นักเรียนทราบความหมายเพลงแต่ละประเภท						(C21)
22	นักเรียนได้อ่านบทเพลงและช่วยกันแปลความหมายของเพลง						(C22)

ข้อที่	กิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
23	นักเรียนได้ฝึกร้องเพลงตามครูหรือวิทยุเทป ที่ละวรรคทีละตอน						(C23)
24	นักเรียนได้ฟังเพลงพร้อมทำจังหวะประกอบ						(C24)
25	นักเรียนร้องเพลงพร้อมกันได้						(C25)
26	นักเรียนฝึกทำเสียงโน้ตตามระดับเสียง 7 เสียงคือ โด เร มี ฟา ซอล ลา ที						(C26)
27	นักเรียนร้องเพลงได้ถูกต้องกับระดับเสียง						(C27)
28	นักเรียนร้องเพลงร่วมกับผู้อื่นได้						(C28)
29	นักเรียนร้องเพลงคนเดียวได้						(C29)
30	นักเรียนร้องเพลงและแสดงออกทางด้านดนตรีด้วยตนเองเสมอ ๆ						(C30)
31	นักเรียนฟังเพลงนอกเวลาเรียนดนตรี						(C31)
32	นักเรียนสนุกสนานกับกิจกรรมการฟังและร้องเพลง						(C32)
33	นักเรียนชอบฟังเพลงที่ทันสมัยและอยากให้ครูนำมาร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่เสมอ						(C33)
34	<u>กิจกรรมนาฏศิลป์</u> นักเรียนทราบหลักการฟ้อนรำตามนาฏศัพท์เบื้องต้น						(D34)
35	นักเรียนทราบความหมายของศัพท์ที่ใช้ในกิจกรรมนาฏศิลป์						(D35)

ข้อที่	กิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
36	นักเรียนใช้ท่าทางแสดงออกแทนคำพูดโดยการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย						(D36)
37	นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ เมื่อครูสั่งให้ตั้งวง-จับ-จรดเท้า-สะดุดเท้า-การกรายมือ						(D37)
38	นักเรียนได้ปฏิบัติตามครูหรือสื่อการเรียนการสอน เช่น วีดิโอเทป หรือ แผ่นภาพ						(D38)
39	นักเรียนได้แบ่งกลุ่มฝึกตามกิจกรรมที่ครูกำหนด						(D39)
40	นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามแบบอย่าง						(D40)
41	นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินขณะแสดง						(D41)
42	นักเรียนเกิดความมั่นใจในการแสดง						(D42)
43	นักเรียนคิดว่ากิจกรรมนาฏศิลป์เป็นกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติได้						(D43)

ภาคผนวก ค

ตาราง 15

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกเป็นรายชื่อ

องค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์		\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
กิจกรรมเน้นจังหวะ				
1	นักเรียนทราบจุดประสงค์ในเรื่องที่เรียน	3.2348	.7362	ปานกลาง
2	นักเรียนทราบความหมายเกี่ยวกับเรื่องจังหวะ เช่น ซ้ำ – เร็ว – ช้า – เบา และศัพท์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับจังหวะดนตรี	2.9684	.7953	ปานกลาง
3	นักเรียนทราบอัตราจังหวะของเพลงไทย เช่น อัตราชั้นเดียว อัตรา 2 ชั้น และอัตรา 3 ชั้น	2.6772	1.0077	ปานกลาง
4	นักเรียนเลือกเพลงที่เรียนในกิจกรรมเข้าจังหวะตามความสนใจ	3.4018	.9590	ปานกลาง
5	นักเรียนสามารถเคาะจังหวะให้เข้ากับบทเพลง	3.2144	.9108	ปานกลาง
6	นักเรียนเคาะจังหวะได้ถูกต้องเข้ากับจังหวะของเพลงที่ฟัง	2.9684	.9743	ปานกลาง
7	นักเรียนเล่นเครื่องตีหรือเครื่องประกอบจังหวะได้	2.6095	.9741	ปานกลาง
8	นักเรียนเล่นเครื่องตีหรือเครื่องประกอบจังหวะร่วมกับผู้อื่นได้	2.8600	1.0282	ปานกลาง
9	นักเรียนมีความเข้าใจเรื่องจังหวะดนตรีที่มีจังหวะซ้ำและเร็ว จังหวะหนัก เบา โดยการเคลื่อนไหวหลังจากฟังเพลงนั้นได้อย่างเหมาะสม	2.9910	.8666	ปานกลาง
10	นักเรียนแสดงการเคลื่อนไหวเข้ากับจังหวะเพื่อให้เข้ากับบทเพลง	3.2032	2.1524	ปานกลาง
11	นักเรียนได้รับคำแนะนำท่าทางที่ใช้ประกอบเพลงในจังหวะต่าง ๆ เช่น บีบีน ตะลุง วอลซ์ และจังหวะอื่น ๆ	2.5305	1.0026	ปานกลาง

ตาราง 15 (ต่อ)

องค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์		\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
12	นักเรียนได้ฟังเพลงจากเทปหรือวีดีโอหรือ สื่อการเรียนการสอนประกอบเพลงนั้น ๆ	3.1941	1.0902	ปานกลาง
13	นักเรียนแบ่งกลุ่มฝึกร้องเพลงพร้อมคิด ทำประกอบจังหวะอย่างเสรี	2.9707	1.0706	ปานกลาง
14	นักเรียนแต่ละกลุ่มนำกิจกรรมที่ครูกำหนดเสนอ หน้าชั้นเรียน	3.0293	1.0052	ปานกลาง
กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง				
15	นักเรียนสามารถฟังและร้องเพลงไทยเดิมได้	2.8555	.9009	ปานกลาง
16	นักเรียนสามารถฟังและร้องเพลงไทยสากลได้	2.9436	.9697	ปานกลาง
17	นักเรียนสามารถฟังและร้องเพลงปลุกใจได้	2.9345	.9597	ปานกลาง
18	นักเรียนสามารถฟังและร้องเพลงนานาชาติได้	2.4221	1.0573	ปานกลาง
19	นักเรียนสามารถฟังและร้องเพลงพระราชนิพนธ์ได้	2.9661	1.0295	ปานกลาง
20	นักเรียนสามารถฟังและร้องเพลงพื้นเมืองได้	2.8194	.9555	ปานกลาง
21	นักเรียนทราบความหมายเพลงแต่ละประเภท	2.6501	.9403	ปานกลาง
22	นักเรียนได้อ่านบทเพลงและช่วยกันแปล ความหมายของเพลง	2.6953	1.0698	ปานกลาง
23	นักเรียนได้ฝึกร้องเพลงตามครูหรือวิทยุเทป ทีละวรรค ทีละตอน	3.2709	.9858	ปานกลาง
24	นักเรียนได้ฟังเพลงพร้อมทำจังหวะประกอบ	3.1084	.9134	ปานกลาง
25	นักเรียนร้องเพลงพร้อมกันได้	3.5621	1.6891	ปานกลาง
26	นักเรียนฝึกทำเสียง โน้ตตามระดับเสียง 7 เสียง คือ โด เร มี ฟา ซอล ลา ที	2.7743	1.0566	ปานกลาง
27	นักเรียนร้องเพลงได้ถูกต้องกับระดับเสียง	2.7585	.8577	ปานกลาง
28	นักเรียนร้องเพลงร่วมกับผู้อื่นได้	3.2731	.9701	ปานกลาง
29	นักเรียนร้องเพลงคนเดียวได้	3.3409	1.4170	ปานกลาง

ตาราง 15 (ต่อ)

องค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์		\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
30	นักเรียนร้องเพลงและแสดงออกทางด้านดนตรี ด้วยตนเองเสมอ ๆ	2.6885	1.0518	ปานกลาง
31	นักเรียนฟังเพลงนอกเวลาเรียนดนตรี	2.8375	1.1673	ปานกลาง
32	นักเรียนสนุกสนานกับกิจกรรมการฟังและร้องเพลง	3.4695	1.0468	ปานกลาง
33	นักเรียนชอบเพลงที่ทันสมัยและอยากให้ครูนำมาร่วม ในการเรียนการสอนอยู่เสมอ	3.3702	1.1046	ปานกลาง
กิจกรรมนาฏศิลป์				
34	นักเรียนทราบหลักการฟ้อนรำตามนาฏยศัพท์เบื้องต้น	2.6456	1.1087	ปานกลาง
35	นักเรียนทราบความหมายของศัพท์ที่ใช้ใน กิจกรรมนาฏศิลป์	2.6704	.9677	ปานกลาง
36	นักเรียนใช้ท่าทางแสดงออกแทนคำพูด โดยการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย	2.6704	.9700	ปานกลาง
37	นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ เมื่อครูสั่งให้ ตั้งวง-จับ-จรดเท้า-สะอึกเท้า-การกรายมือ	3.1016	.9660	ปานกลาง
38	นักเรียนได้ปฏิบัติตามครูหรือสื่อการเรียนการสอน เช่น วีดีโอเทป หรือแผ่นภาพ	2.8939	1.0268	ปานกลาง
39	นักเรียนได้แบ่งกลุ่มฝึกตามกิจกรรมที่ครูกำหนด	3.2100	1.0284	ปานกลาง
40	นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามแบบอย่าง	3.0519	.9439	ปานกลาง
41	นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินขณะแสดง	3.4266	1.0533	ปานกลาง
42	นักเรียนเกิดความมั่นใจในการแสดง	3.1986	.9754	ปานกลาง
43	นักเรียนคิดว่ากิจกรรมนาฏศิลป์เป็นกิจกรรม ที่นักเรียนปฏิบัติได้	3.2641	1.0024	ปานกลาง

บทคัดย่อ

ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรดนตรีระดับประถม
ศึกษา พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษา
อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
สิงหาคม 2544

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบระดับและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ในด้านกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง กิจกรรมนาฏศิลป์ ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 443 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 43 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาและทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ โดยภาพรวมด้านกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง กิจกรรมนาฏศิลป์ อยู่ในระดับปานกลาง

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีเพศ ระดับชั้นเรียน และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ โดยภาพรวมด้านกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง กิจกรรมนาฏศิลป์ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ ควรให้ครูผู้สอนดนตรีและนาฏศิลป์ มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการสอน วิธีการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อการสอนและผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์ในโรงเรียน

**A STUDY OF HIGHER –LEVEL PRIMARY SCHOOL STUDENTS’ OPINIONS
TOWARDS THE PROVISION OF DANCE AND MUSIC LEARNING AND
TEACHING ACTIVITIES ACCORDING TO THE 1990 MUSIC
CURRICULUM IN PRIMARY SCHOOLS UNDER THE
OFFICE OF SURATTANI PROVINCIAL
PRIMARY EDUCATION**

The background features a large, light blue watermark of the Thaksin University logo. It consists of a central emblem with a crown-like top and a shield-like base, surrounded by a circular border containing the university's name in Thai and English.

**AN ABSTRACT
BY
NATTAWUT MAJUNTIKE**

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of education degree in Educational Education
at Thaksin University
August 2001**

The purposes of this research were to study the students' opinions towards the provision of dance and music learning and teaching activities with the emphasis on rhythmic activities, listening and singing, and dancing, and to compare their opinions according to the variables of sex, grade level, and school size.

The research sample subjects were 443 higher-level primary schools students under Panom District Primary Education Office, Surathani Province. The data collection instrument was a 43-item rating-scale questionnaire. The statistics utilized in the analysis of the data were percentage, mean, standard deviation, and alpha coefficient. The t-test and F-test were used to test the hypotheses.

The research results revealed that:

1. As a whole and in the individual components, the level of students' opinions towards the provision of dance and music learning and teaching activities was moderate.
2. There were no statistically significant differences between the students who differed in sex, grade level, and school size in their opinions towards the provision of dance and music learning and teaching activities as a whole and in the individual components of rhythmic activities, listening and singing, and dancing.

Suggestions for the provision of dance and music learning and teaching activities are as follows. Music and dance teachers should take part in making decisions about the models of learning and teaching, the management of learning and teaching, and the production of teaching media. Finally, school administrators should pay special attention to the provision of dance and music learning and teaching activities in their schools.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายณัฐวุฒิ มาจันทิก
วันเดือนปีเกิด	23 พฤษภาคม พุทธศักราช 2510
สถานที่เกิด	อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	216/1 ถนนภูเก็ต ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ฝ่ายวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านเขานาใน หมู่ 8 ตำบลต้นขวน อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84250
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2523	ประถมศึกษา (ป.6) โรงเรียนไทยวัฒนาประชารัฐ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2526	มัธยมปีที่ 3 (ม.3) โรงเรียนสีคิ้ว “สวัสดิ์ผดุงวิทยา” อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2529	มัธยมปีที่ 6 (ม. 6) โรงเรียนสีคิ้ว “สวัสดิ์ผดุงวิทยา” อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2531	อนุปริญญาศิลปศาสตร์ (อศศ.) วิชาเอกดนตรีสากล วิทยาลัยครูนครราชสีมา
พ.ศ. 2536	คุรุศาสตร์บัณฑิต (คบ.) วิชาเอกดนตรีศึกษา วิทยาลัยครูภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
พ.ศ. 2544	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา